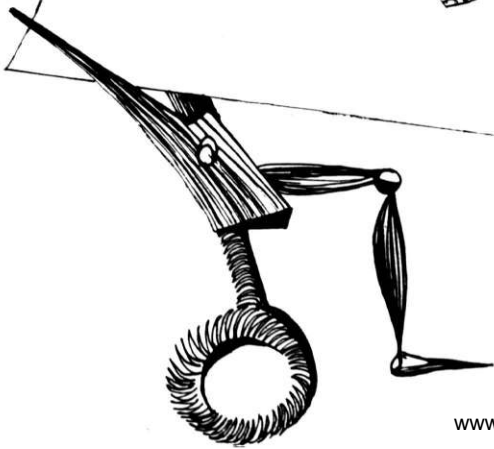

ALEXANDRU
POPESCU

**croitorii cei mari
din valahia**

*O ISTORIE APOCRIFĂ
ÎN CINCI PĂRȚI ȘI UN EPILOG*

P E R S O A N E L E

Părintele Capelan
Poetul
Doamna Fleur
Voevodul Basarab
Sculptorul
Copilul de casă
Marele Croitor
Marele Spătar
Vistiernicul
Sfintul Episcop
Curteni

P A R T E A Î N T Î I

Scena : un drum. O poartă. Partea de colț a unei case țărănești. Un preot catolic, bărbat la vreo 55—60 de ani, îmbrăcat într-o sutană nouă, deosebit de elegantă, grăbește pe drum. Ajugînd în mijlocul scenei, cade într-o groapă.

PREOTUL (*dispărînd cu totul în groapă*) : Iesus !...

UN CĂLUGĂR (*tînăr, îmbrăcat îngrijit, purtînd părul și barba tăiate scurt, ca în zilele noastre, se apropie ajutîndu-l*) : Părinte Capelan ! Dați mîna... Așa... (*Îl ajută să iasă din groapă.*) Hopa sus !

(*Dezorientat, încă zăpăcit de întîmplare, bătrînul se lasă îngrijit ca un copil.*)

CĂLUGĂRUL (*scuturîndu-i sutana*) : Ei ! Cum v-ați mai murdărit bunătate de sutană, ca soarele de frumoasă... Precum se vede, nou-nouță ?!

PĂRINTELE CAPELAN : Da... Asta, ce-i drept. E o sutană nouă. Astăzi am îmbrăcat-o pentru întîia oară.

CĂLUGĂRUL : Ei, și... Să nu vă fie cu supărare !... Cît e drumul de lat, cum de-ați călcat tocmai aci ?!

PĂRINTELE CAPELAN (*relatează, el însuși nedumerit*) : Dragul meu... Mergeam cu grăbire... Și, și deodată simt că drumul îmi fuge de sub picioare... Cerul a venit drept în locul pămîntului și, invers, pămîntul în locul cerului ! Și m-am trezit în cea mai înfricoșătoare beznă ! (*Privind groapa în care a căzut, foarte mirat.*) Ia te uită ! O groapă de formă incertă, cu mult mai adîncă decît un stat de om... (*Examinînd cu tot mai mult interes ; arătînd la fața locului.*) Și bagă de seamă... Nu-i nici mai către o latură ; și nici spre cealaltă... Ci drept în mijlocul

drumului, de parcă s-ar fi fost măsurat aci cu un instrument de cea mai înaltă precizie !... (*Tace o clipă ; apoi intrîngat.*) Oare la ce servește ?

CĂLUGĂRUL (*descumpănit*) : La ce servește groapa asta, ați întrebat ?

PĂRINTELE CAPELAN (*confuz, mirat*) : Ei da... Cînd întîlnești o astfel de groapă, drept în mijlocul unui drum atît de umblat, nu-i firesc să te întrebî asta ?

CĂLUGĂRUL : Nu, fiindcă tocmai acest lucru — faptul că-i în mijlocul drumului — grăiește, ca să zic așa, de la sine, că nu folosește la nimic.

PĂRINTELE CAPELAN : Cum ?... Doar nu vrei să spui că gropii acesteia... nu-i dă nimeni aci, nici un fel de întrebuintare ?

CĂLUGĂRUL : Ba chiar asta vreau să spun : că nu-i de nici un folos. Ni-mănuî !

PĂRINTELE CAPELAN (*cu certitudine*) : Nu ! N-ai dreptate ! Dă-ți seama. De vreme ce-i aci unde n-are nici o rațiune de a fi... (*Ridicînd treptat vocea.*) Tocmai acest lucru trebuie să ne dea de gîndit !... Tocmai acest lucru, după părerea mea, arată — și cît se poate de limpede — că există un factor determinant, un scop : subordonat și el, la rîndul lui, unei cerințe decurgînd — firește — dintr-o necesitate absolută, care obligă și justifică totodată prezența ei în acest loc !...

CĂLUGĂRUL : Părinte Capelan... Mai, mai să cred ce spuneți... Dacă n-aș fi

din partea locului ; și-o știu nu de ieri, nici de azi ! o știu dintotdeauna !

PĂRINTELE CAPELAN (*amabil*) : Dragul meu... La rându-mi, aş vrea foarte mult să te cred. Dar cumva, nu mă pot opri să bănuiesc că ești greșit informat.

CĂLUGĂRUL (*ridică din umeri*) : La urma urmei, sînteți slobod să credeți ceea ce vreți...

PĂRINTELE CAPELAN (*contrariat*) : Uite ce-i ! Mi-ar plăcea să știi că eu nu cred niciodată ceea ce vreau, ceea ce îmi închipui sau aş dori uneori să fie adevărat ! (*Sună ca o profesiune de credință.*) Dintotdeauna, eu cred numai ceea ce mă obligă acea lege fundamentală ce guvernează fără greș gîndirea omenească pe toate treptele ei : logica!

CĂLUGĂRUL (*se scuză*) : Nu vă fie cu supărare... Eu unul nu știu ce-i aceea logică...

PĂRINTELE CAPELAN : Posibil ! Foarte posibil ! Dar te rog să înțelegi că dacă groapa asta n-ar fi fost necesară aci...

CĂLUGĂRUL (*întrerupe*) : Necesară !... Cum poate fi necesară o groapă, drept în mijlocul unui drum ?...

PĂRINTELE CAPELAN : Dă-mi voie... Dă-mi voie să mă exprim pînă la capăt ; zic : dacă n-ar fi fost necesară aici, nimeni nu și-ar fi dat osteneala...

CĂLUGĂRUL (*întrerupe iar*) : O clipă ! Ați spus : „...nimeni nu și-ar fi dat osteneala“ ?

PĂRINTELE CAPELAN : Ei da... Certitudinea mea în ceea ce privește inutilitatea acțiunilor omenești nu merge niciodată atît de departe încît să pot crede că omul care a săpat-o aci... va fi făcut treaba asta așa, fără nici un scop...

CĂLUGĂRUL (*pe deplin lămurit*) : În sfîrșit ! O ! (*Ride.*) Abia acum mă taie capul de unde vine neînțelegerea noastră. (*Arătînd.*) Părinte Capelan... Ce se vede aci nu-i nicidecum făcut de mîna de om. Groapa asta — ca să zic așa — s-a săpat singură.

PĂRINTELE CAPELAN (*suspicios*) : Singură ?...

CĂLUGĂRUL : Da. Adică... de la sine...

PĂRINTELE CAPELAN (*murmură aiurit*) : De la sine !... Așadar, în Valahia... Lucru nemaiauzit ! Gropile se sapă singure !... (*Nedumerit.*) Dar cum ?! (*Presupune.*) Intervine — probabil — voința divină. Ori... (*Străfulgerat de o bănuială groaznică.*) Ori mai degrabă... Da ! Da ! Tot ce-i posibil ! Își trag originea din vreo emanație a Diavolului : aceeași, de pildă, care naște șoarecii și coropișnițele !...

CĂLUGĂRUL : O, nu...

PĂRINTELE CAPELAN (*violent*) : De ce nu ? Dă-ți seama !... De vreme ce o astfel de emanație poate da naștere la șoareci și coropișnițe, vietăți avînd iscusința de a produce găuri, de ce aceeași emanație n-ar fi capabilă să zămislească doar iscusința în sine, adică găurile fără coropișnițele și șoarecii respectivi ?...

CĂLUGĂRUL (*net*) : Nu ! Nici vorbă ! Diavolul — vă spun — n-are aici nici un fel de amestec. (*Pauză.*) Totul se întîmplă de altfel în văzul lumii și foarte firesc.

PĂRINTELE CAPELAN (*nelămurit*) : Firesc !

CĂLUGĂRUL : Da.

PĂRINTELE CAPELAN (*scutură din cap energic*) : Nu ! În ruptul capului nu pot pricepe cum se poate săpa o groapă de la sine, în văzul lumii ; și peste toate astea, și firesc !?...

CĂLUGĂRUL (*înaltă din umeri*) : Nimic mai ușor ! (*Explică.*) Uitați cum se întîmplă... Mai întîi se sparge coaja tare a drumului dintr-o pricină oarecare. Apoi intră în joc : copitele cailor, roțile căruțelor care trec zi și noapte la deal și la vale... Vîntul spulberă și duce cu sine... Mai pe urmă vine ploaia care-și croiește drum de scurgere pe undeva, pe dedesubt și... Ei, și toate astea, încetul cu încetul, îi desăvîrșesc adîncirea, de-a lungul anilor, pînă ajunge ceea ce se vede : o groapă în toată puterea cuvîntului !

PĂRINTELE CAPELAN (*confuz*) : De-a lungul anilor !... (*Arătînd.*) Bunăoară, aci... De-a lungul a cîți ani s-a întîmplat această adîncire, pe care o numești firească ?

CĂLUGĂRUL (*cade pe gînduri*) : Cîți ani ?... Asta-i mai greu de spus. Păi... eu o știu de cînd eram mic. Tata, așijderea. Și tătine-su... Numai... (*Exclamă.*) Da ! Părinte Capelan... Tatăl bunicii mele din partea mamei mi-a povestit odată că cea dintîi soție a lui avea o găină ce-și oua ouăle numai aci. Iată deci că la vremea cînd străbunicul meu se bucura de cea dintîi nevastă a lui, groapa asta — fiindcă altmîntreli n-ar fi putut ademeni o găină să-și lepede ouăle — nu era mai adîncă de-o palmă.

PĂRINTELE CAPELAN (*rămîne o clipă fără grai ; apoi în șoaptă*) : Colosal ! (*Continuă, în culmea stupeoarei.*) Drept în mijlocul drumului, o groapă care s-a creat singură, de-a lungul a trei generații !... Și asta nu pe o stradă mai lăturalnică, ci drept pe Calea Domnească, pe unde se preumblă zilnic însuși

cîrmuitorul acestei țări. Onorabilul Barabarab Voevod! (*Serios, grav.*) Dragul meu... Privesc adeseori apusurile voastre de soare. (*Revenind.*) Se cuvine să-ți spun mai înainte de toate că felul meu ales de-a fi, vasta mea erudiție, recunoscută pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii... Poate și întîmplarea că știu pe de rost și pot povesti cu haz un oarecare număr de istorii galante și anecdote, mai mult sau mai puțin licențioase... Dar mai cu seamă faptul că între un pahar cu vin și farmecele unei femei frumoase, eu am preferat cu precădere pe cel dintîi, în dauna și spre dezamăgirea celei de-a doua... Zic, datorită acestor factori, nenumărați principii și regi s-au întrecut — dintotdeauna — să mă solicite drept capelan și duhovnic pe lingă prea frumoasele, nevîrstnicele și uneori foarte zvăpăiatele lor soții. Am cutreierat, cu acest prilej, Europa în lung și în lat. M-au găzduit astfel pe rînd: Toscana, țara mea de baștină, Franția, cele două regate gemene, îndepărtate, din Spania, Burgundia, Anglia cetoasă, Sicilia toridă, Pomoria, ținutul acela de miazănoapte unde vîntul spulberă fără odihnă cîmpii nisipoase fără sfîrșit... Am însoțit odată o ambasadă venețiană la Damasc; cu alte cuvinte, m-a uimit Mirificul Orient! (*Pauză.*) Ei bine, pot să-ți spun că nicăieri n-am văzut șesuri mai rodnice, dealuri în care vinul — învechindu-se — să capete buchet mai rafinat, munți mai plini de comori... (*Continuă cu emoție.*) Nicăieri n-am văzut apusuri de soare mai pline de-acel magnific sens al liniștii care precede căderea nopții, decît aci în țara asta barbară, uitată de istorie, la poalele Carpaților!... (*Tace o clipă, apoi crescînd, din ce în ce mai scandalizat.*) Și totuși, alături de zestrea asta a voastră, atît de nestimată — prin contrast —, iată drept în mijlocul drumului o groapă care s-a creat singură de-a lungul a trei generații!... Și în tot acest timp, nimeni, dar nimeni nu a găsit cu cale să arunce aci, înlăuntru, cîteva lopeți de pămînt; treabă — nu-i așa! — nu mai îndelungă de-un ceas!... (*Strigă cît îl ține gura.*) De ce?...

(*Cîteva ecouri răzlete întorc întrebarea multiplicat. Un cocoș trezit din somn — speriat — cîntă inoportun și fals.*)

CĂLUGĂRUL (speriat): ...vorbiți mai încet! Palatul nu-i prea departe. La ceasul ăsta, Stăpîna noastră — Măria Sa

Doamna — își face somnul cel dulce de după-amiază...

PĂRINTELE CAPELAN (consultă un ceas de buzunar Md. sec. XIU; grav): ...dragul meu, exact la ora asta, buna mea Doamnă Fleur se piaptănă pentru a doua oară în cursul zilei... (*Punînd ceasul la loc.*) Și-apoi, dă-mi voie... De vreme ce întîlnesc o întrebare sortită să rămînă veșnic fără răspuns (*tipă furios*) ...ei, dă-mi voie să-mi ies din fire!...

CĂLUGĂRUL (intervine): ...vă întrepru!... „O întrebare — ați spus — sortită să rămînă veșnic fără răspuns?“...

PĂRINTELE CAPELAN: Evident! De vreme ce eu, avînd înalte studii teologice, cît și laice; și cunoscînd desăvîrșit acea lege fundamentală...

CĂLUGĂRUL: ...logica!...

PĂRINTELE CAPELAN: ...da, logica!

CĂLUGĂRUL: Uitați!... Eu nu am decît „Școala de Cîntăreți“ de pe lingă Sfînta Episcopie...

PĂRINTELE CAPELAN: ...și-l știi?...

Răspunsul!... Îl știi cumva dumneata?

CĂLUGĂRUL: Da. Cred că da...

PĂRINTELE CAPELAN (scandalizat): ...„Școala de Cîntăreți!“... (*Pufnînd.*)

...formidabil cum se răstoarnă valorile în țara asta a voastră!... (*Scurt.*) Vorbește!

CĂLUGĂRUL (întîrziînd): ...după mîntea mea proastă: și groapa asta, și altele mai multe care par a fi fără noimă la noi... totul își trage obirșia din faptul că sîntem prea aproape de partea aceea de lume pe care voi oamenii din Apus o numiți într-un singur cuvînt: „Orient“.

PĂRINTELE CAPELAN (în șoaptă): Absurd! (*Deodată, bătăios ca un cocoș.*) Și inexact! Dragul meu! Lasă la o parte faptul că eu însumi am fost la fața locului, și pot să-ți spun că în întreg „Orientul Apropiat“ nu am văzut nici măcar o singură groapă, drept în mijlocul drumului. Și asta, pentru motivul foarte întemeiat că acolo... (*tipă furios*) ...pur și simplu, nu există drumuri!... (*Călugărul pare că vrea să-l întrepru.*)

PĂRINTELE CAPELAN (îl oprește cu-n gest): ...dar!... Din Orient, au venit la noi, în Apus, piersicul și parfumurile!... Căii arăbești, mai iuți în mersul lor decît zborul de rîndunică!... Pipeurul!... Covoarele moi de Buhara pe care pașii unui cavaler îmbrăcat în armură abia dacă se aud cu o fracțiune mai mult decît pașii unei pisici! (*Cu îngăduință.*) O, tinere! Aș obosi dacă ți-aș înșira aci toate acele bunuri

de soi; lucruri de cel mai mare rafina-
ment, care-au ajuns — călătorind —
de-a lungul veacurilor, din Orient spre
Apus!...

CĂLUGĂRUL (*admite*): Tot ce se poa-
te... Numai (*invitînd*), vă rog să priviți
împrejur... Deși sîntem atît de aproape
de Orient — cale de patru zile și pa-
tru nopți călare — la noi încă piersicul
n-a ajuns! De parfumi am auzit
doar; cu alte cuvînte, ne-a venit numai
numele lor. Căii arăbești îi știm doar
din basme! Închipuirea noastră dor-
nică de-a stinge depărtările care despart
lumile de lumi le-a adăugat darul de
a mânca jărat, aripi; și însușirea de
a zbura ca vîntul și ca gîndul. Pipe-
rul!... Noi, asta nu știm ce-i. E un
cuvînt păsăresc pentru noi. Nicăieri,
nici măcar în palatul Măriei Sale Basa-
rab Voevod, nu veți afla acele covoare
moi pe care pasul pisicii și omului în-
vestmîntat în haine de fier se iau la
întrecere, care de care să se audă mai
puțin. În schimb ne-a venit de acolo...
(*întîrzie*)... un fel de îngăduință — ca
să nu-i zic într-alt fel — ce lasă lu-
crurile să zacă ori să meargă la bună-
voia lor, veac după veac... (*Zimbește
trist.*) Nu știu de ce, de cîte ori gîn-
desc, vorbesc de treburile astea încur-
cate, mă cearcă o tristețe... (*Se scuză.*)
Mă iertați!...

PĂRINTELE CAPELAN (*scrutîndu-l cu
interes*): Ești un tînăr ciudat; cu totul
deosebit de cei pe care îi zăresc în
treacăt, pe-aici, zi de zi. Cine ești?

CĂLUGĂRUL (*se înclină*): Cu voia dum-
neavoastră, sînt cel de-al doilea gră-
mătic din cancelaria Prea-Sfîntului E-
piscop al Ungro-Vlahiei.

PĂRINTELE CAPELAN (*se luminează*):
O, da! Îmi amintesc... Mi-ai fost ară-
tat odată. (*Pauză.*) Și tot atunci... E-
xact!... mi-a fost arătată și scrierea
dumitale. (*Repetă bătrînește.*) Da, da,
da, da! Ești — așadar — întîiul gră-
mătic al Sfîntului Episcop autohton...

CĂLUGĂRUL (*corectează*): Nu. Al doi-
lea... Ați înțeles greșit. Sînt cel de-al
doilea grămătic. Nu întîiul!...

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): Al
doilea... Dar cum așa? Fiindcă... (*Cer-
cetîndu-și memoria.*)... Da!... Îmi amin-
tesc perfect... (*Relatează.*) Mi-au fost
arătate atunci o multitudine de texte
notate cu semnele acelea ale voastre,
criptice, slavo-cirilice, pe care — să
nu mi-o iei în nume de rău — dar ori
de cîte ori încerc să le descifrez, timp
de 24 de ore după aceea mă doare
capul cumplit și privesc încrucîșat... Ori,
ce vreau să spun... Textele scrise de

dumneata — dimpotrivă — mi-au în-
cîntat pur și simplu privirile! Păreau
cîmpuri cu flori! (*În culmea mirării.*)
Și-atunci... de ce al doilea?

CĂLUGĂRUL: Fiindcă... mai sus de mine
cu-o treaptă este — așa precum se cu-
vine — cel dintîi grămătic.

PĂRINTELE CAPELAN (*perfect lămu-
rit*): ...a căru scriere... — am înțeles!...
— evident, este și mai frumoasă decît
a dumitale; dar dintr-un motiv oare-
care — desigur foarte întemeiat — nu
mi-a fost arătată atunci.

CĂLUGĂRUL (*observă zîmbind*): ...asta
ce-i drept! Nici că se poate motiv mai
întemeiat decît acela pentru care scrie-
rea lui nu v-a fost arătată.

PĂRINTELE CAPELAN (*nelămurit*):
Nu-mi dau seama ce vrei să spui... Vrei
să vorbești mai limpede?

CĂLUGĂRUL: Păi, limpede de tot. Cel
dintîi grămătic nu știe să scrie.

PĂRINTELE CAPELAN (*nedumerit*):
Nu știe să scrie?... Cine?

CĂLUGĂRUL: Cel dintîi grămătic al
nostru, Părinte Capelan...

PĂRINTELE CAPELAN: Nu știe să
scrie?...

CĂLUGĂRUL: Da... Nu știe. În schimb,
are o altă însușire mai... (*Tace, negă-
sînd expresia potrivită.*)

PĂRINTELE CAPELAN: Mai cum?...
Ce însușire poate să aibă un grămătic?
O alta decît aceea care îl desemnează
ca atare?!...

CĂLUGĂRUL (*întîrzie*): ...e frate cu
Sfîntul nostru Episcop. Asta-i — ca să
zic așa — cea mai de căpetenie însu-
șire a lui...

PĂRINTELE CAPELAN: Frate?...
CĂLUGĂRUL: Da, frate bun!

PĂRINTELE CAPELAN: Și?... Ce-are
de-a face asta cu faptul că-i grămătic?

CĂLUGĂRUL (*se miră*): Cum!?... Dar
tocmai că de asta e grămătic. Și nu
unul de rînd, ci cel dintîi.

(*Cum stau față în față: bătrînul ca-
pelan în sutana-i fără cusur; tînărul
în rasa grea de șiac, cu capul gol, în
opinii, par două lumi care nu pot pricepe
ce le împiedică să se priceapă.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*murmură, ne-
dumerit*): ...așadar!... Iarăși un lucru
nemaiauzit! În Valahia: al doilea gră-
mătic are cea mai frumoasă scriere!;
întîiul nu știe să scrie, însă o înrudire
de gradul întîi substituie echivalent a-
ceastă însușire obligatorie! (*Exclamă.*)
...Ce ciudățenie! Sau, mai exact spus...
Ce multitudine de ciudățenii oferă lu-
mea voastră de-aici observatorului stră-

in, venit din altă lume! (*Iși amintește ceva.*) Apropo!... Azi-noapte, o oarecare particularitate a limbii voastre mi-a furat două ceasuri de somn, fără să-i dau de capăt. (*Enunță ex-cathaedra.*) De ce cuvintele: tristețe, durere, amar, suferință... toate sînt de origine latină? Și de ce — dimpotrivă — opusul lor: bucurie și veselie... bizar!... sînt de origine slavonă?

CĂLUGĂRUL (*se scuză*): ...la întrebarea asta — fie-mi cu iertare — nu știu nici un fel de răspuns.

PĂRINTELE CAPELAN (*gest*): Nu te pîrpi... Întoarce-ți privirea înapoi, în cîmpul istoriei voastre; de la începuturile ei pînă astăzi. Rememorează evenimentele mai de seamă. Vreunul — sau mai multe — justifică logic și explică.

CĂLUGĂRUL: ...Voia dumneavoastră! (*Meditează.*) Numai... Părinte Capelan! Oare istoria Țării Românești... (*întreabă; se întreabă*) abia de-și începe — acum în anii noștri — începutul ei cel dintîi!?

PĂRINTELE CAPELAN (*prompt*): Oficial, da! (*narează, cu solemnitate*) ...dar, cu 13 veacuri în urmă, legionarii romani, venind aci, au procedat... Mă rog, așa cum se procedează în astfel de ocazii: au masacrat bună parte din bărbați, au jefuit, au ars, au înrobîtit... (*Cu revoltă firească savantului din el.*) După care, timp de 165 de ani, v-au învățat o limbă latină îngrozitoare... Total incorectă! Nici măcar aceea care se vorbea în hala de pește din spatele Forului roman; plină de greșeli gramaticale; ca să nu mai vorbim de morfologie și fonetică! Asta-i, de fapt, începutul istoriei voastre, cel mai dintîi!...

CĂLUGĂRUL: Și mai apoi?

PĂRINTELE CAPELAN (*întîrzie*): ...informațiile sînt incerte; dar pot să presupun că a urmat o îndelungă perioadă pașnică, timp în care ați trăit în bună și îndeaproape vecinătate cu diverse popoare în trecere prin locurile voastre...

CĂLUGĂRUL (*ca un ecou*): ...îndelungă?...

PĂRINTELE CAPELAN: Da, fiindcă a durat aproximativ opt veacuri...

CĂLUGĂRUL: Și... Nu vă închipuiți cum de s-a întîmplat că unele vorbe și-au păstrat hainele vechi latinești, iar altele au căpătat îmbrăcăminte nouă din alte graiuri?

PĂRINTELE CAPELAN (*șovăie*): ...nu, nu-mi dau seama.

CĂLUGĂRUL: Eu, da! (*Pauză.*) În timp, unele cuvinte s-au fost uitat. Ori, la o vreme, cînd oamenii și-au adus aminte — iarăși — de ele, și înțelesul lor ne-

rostit, dar gîndit le-a stat să le vic pe buze, n-au mai știut cum să le zică pe nume. Și-atunci — cum i se întîmplă mamei de-obicei cînd îi lipsește mîlăiul pentru cină — au mers cu împrumutul pe la vecini...

PĂRINTELE CAPELAN (*admite*): Interesant și inteligent demonstrat; dar neștiințific gîndit.

CĂLUGĂRUL: De ce spuneți asta?

PĂRINTELE CAPELAN: ...fiindcă — logic! — nu pot să presupun... N-am voie să presupun că un întreg popor poate să uite — așa deodată, tam-nesam — două cuvinte din convorbirea curentă.

CĂLUGĂRUL: ...Ei nu! Stați să vedeți că treaba asta... departe de-a se fi întîmplat, chiar așa... tam-nesam...

PĂRINTELE CAPELAN: Dar cum?

CĂLUGĂRUL (*evaziv*): ...tot ce nu se repetă se uită...

PĂRINTELE CAPELAN: Bine, bine! Dar sînt două cuvinte — nu-i așa! — — nu de la periferia vorbirii... (*Conchide.*) Deci, ai nevoie de ele ades...

CĂLUGĂRUL: Ei, Părinte Capelan... Dacă n-ai nevoie de ele în grai și, ca atare, nu le rostesti timp de opt veacuri..., fie ele orice cuvinte: mai de la marginea, ori chiar din miezul vorbirii... Ascultați ce vă spun: se uită cu desăvîrsire.

PĂRINTELE CAPELAN (*aiurit, uluit*): ...opt veacuri!... Dar, dragul meu, cum e cu putință să n-ai nevoie în conversație de două cuvinte uzuale, provenind din limba latină, timp de opt secole?; ca după aceea — inexplicabil — să le înveți iar, dintr-un alt grai de om și într-o consonanță, vădit, mai puțin pe măsura vorbirii firești? Bucurie și Veselie!... (*Neagă energic.*) Nu! Asta, niciodată! (*În dilemă.*) Ori, dacă da... Tinere! Dacă da... Știi ce înseamnă asta? (*Nervos, cu gesturi largi.*) Nici mai mult, nici mai puțin că legea aceea... Acea lege de aur, ce guvernează fără greș gîndirea...

CĂLUGĂRUL (*a observat ceva la vestmintul bătrînului; absent*): ...logica...

PĂRINTELE CAPELAN: ...exact, logica! Aici, în Valahia..., își pierde însuși sensul ei logic!

CĂLUGĂRUL (*il întrerupe, calm*): Părinte!... Părinte Capelan! Mai lăsați-o incolo de logică! (*Prinde poalele sutanei.*) Ia uitați mai bine... (*Ridică, arată.*) Uitați-vă ce-ați pățit mai adineauri cînd ați căzut în groapă!

(*O amplă tăietură brăzdează poalele sutanei de la brîu pînă jos.*)

CORTINA

Scena : o arcadă gotică. Cu tîmpla rezemată de arcadă, suspină o tinăvă domnișă. După cîteva clipe intră soțul ei : cel dintîi voevod din spița Basarabilor. E îmbrăcat într-un costum de mătase albă, cusut cu aur, după ultima modă din Apus. Un cojoc ciobănesc mișos îi apără de frig partea de sus a corpului. Pe cap poartă coroana pe care o va moșteni, cu ani mai tîrziu, strănepotul său, Mircea cel Bătrîn.

VOEVODUL BASARAB (foarte mirat) :

Soarele meu de aur. de ce ești tristă ?

TÎNĂRA DOAMNĂ (într-un suspin) : O, Sire !... (Începe să plîngă molcom.)

VOEVODUL BASARAB (și mai mirat) :

Lumina ochilor mei, de ce plîngi ?

TÎNĂRA DOAMNĂ (ștergîndu-și lacrimile) :

Sire ! Cînd m-am născut eu, prin ferestrele palatului regesc al mamei mele

tocmai pătrundeau zorile ; și datorită

acestui fapt, doica mea a observat că

am sinii foarte depărtați. Scumpa mea

mamă, deși încă nu i se stinseseră în

trup durerile facerii, a fost trimis de-

grabă să fie chemată o vrăjitoare bă-

trînă ce locuia tocmai la marginea ora-

șului ; care venind, și văzîndu-mă, a

cunoscut în asta un semn al sorții : că

mă voi mărita departe, foarte departe

de casa în care m-am născut. Ascultînd

profeția bătrînei vrăjitoare, augusta mea

mamă s-a bucurat nespus... (ridicînd

glasul)... fiindcă familia noastră face

parte din nobila Casă de Anjou și mă-

ritișul meu îndepărtat urma să aducă

încă un adaos faimei și puterii ei !

VOEVODUL BASARAB : Ei da... Și iată

că bătrîna vrăjitoare n-a mințit. Te-ai

născut la Budapesta ; iar mirele ți l-ai

găsit la 2 000 de leghe departe... Aci,

la Curtea de Arges.

TÎNĂRA DOAMNĂ (rece) : Da, Sire ! ;

numai că prin acest măritiș al meu, nă-

dejdlile iubitei mele mame s-au spulber-

at foarte.

VOEVODUL BASARAB : Oho ! Cine știe

ce nădejdi smîntite va fi nutrit scurta

minte muierescă a soacră-mii !

TÎNĂRA DOAMNĂ (indignată) : Smin-

tite, ați spus ?... Sire !... Atît mama, cît

și eu nădăjduiam să mă mărit cu un

rege sau măcar cu un principe puternic

din Apus. (Cu regret.) Cînd colo, am

devenit soția voastră : un ins necunos-

cut ! (Întărînd.) Da, Sire, da !... Ni-

meni din Europa nu știe cine sînteți !

VOEVODUL BASARAB (înaltă din u-

meri) : ...dacă Europa nu mă cunoaște,

asta nu-i vina mea !

TÎNĂRA DOAMNĂ (în ironie) : O, nu !

La curtea Franței, în cinstea faptului

că regele și-a găsit în sfîrșit o favorită

pe gustul lui, pînă mai deunăzi au fost

serbări mari : întreceri, turniruri... , pe

care, dacă se ține seama de îndemina-

rea cu care știți minui lancea și spada,

nici vorbă că le-ați fi cîștigat cu cea

mai mare ușurință !

VOEVODUL BASARAB (întrerupe ; puf-

nînd) : ...turniruri ! Ei, uite că numai

de asta îmi arde mie. Să mă bat de-a

călare cu fitecine ! (Venind spre ea cu

brațele întinse.) Floarea mea nestema-

tă !...

TÎNĂRA DOAMNĂ (ii taie vorba ;

scurt) : Sire ! Vă rog să-mi pronunțați

corect numele. Mă numesc Fleur și nici-

decum Floarea sau Florica ; așa cum se

cheamă femeile cu nume sinonim din

Valahia !

VOEVODUL BASARAB (se apropie) :

...dar, Fleur...

DOAMNA FLEUR (se ferește din cale) :

...și îndepărtați-vă ! Miroșiți !

VOEVODUL BASARAB (furios) : Miro-

surile trupești, hai să nu ne ascundem

după deget. Eu mă scald... (Admite.)

Iarna, mai rar ! Vara, toată ziua, bună

ziua ! Și nu mă mulțumesc — doar așa

să mă clătesc cu apă limpede, ci mă

frec și cu săpun... Ori tu, de cînd te-ai

măritat cu mine — și sînt destui ani

de-atunci — n-ai făcut-o niciodată...

DOAMNA FLEUR (cu seninătate) : Dar,

Sire ! Știți foarte bine că religia mea

și Sfînta Biserică Romano-Catolică in-

terzic cu desăvîrșire acest lucru...

VOEVODUL BASARAB (dînd frîu liber

unor necazuri, probabil niciodată mărtu-

rișite) : Nimic de zis ! Numai că, vezi

tu... Opreliștea asta aduce după sine

oarecare neajunsuri... (Se scarpină gră-

itor.)

DOAMNA FLEUR (lividă ; aproape în

șoapță) : Sire !... Ce vreți să spuneți ?

VOEVODUL BASARAB (repară grabnic) :

Vreau să spun, dragă Fleur, că miro-

surile tale firești — oricît li s-ar adăuga

acelea pe care ți le prilejuiesc religia

ta și Sfînta Biserică Romano-Catolică...

— sînt pentru mine totuși cel mai dum-

nezeiesc parfum din lume... (Vine din

nou spre ea.)

DOAMNA FLEUR (*ferindur-se; mai rezonabilă*): Eu n-aș avea nimic împotriva dacă ați mirosi a om. Dar mirosiți a oaie...

VOEVODUL BASARAB (*lămurit*): O, asta era! (*Explică.*) Fleur, aș vrea să mă înțelegi... Sînt cît se poate de bune și frumoase hainele astea apusenești, dar au un cusur... Deși ești îmbrăcat, parcă n-ai haine pe tine! (*Cu vădită plăcere.*) Cu totul altfel stau lucrurile dacă simți pe umeri și jur înconjorul pieptului — nu-i așa! — greutatea moale și caldă a unui cojoc mișos ciobănesc... Vezi tu... Eu sînt totuși strănepot de cioban cu multe oi...

DOAMNA FLEUR (*prompt*): O, cît despre asta!... Nici-o teamă! Mai ales asta se vede cu prisosință...

VOEVODUL BASARAB (*sare ca ars*): Ascultă, femeie! (*Dezbracă cojocul și-l aruncă cît colo; apărînd în toată splendoarea costumului său occidental*): Sînt cel dintîi Voevod din spița Basarabiilor! Și întemeietorul Țării Românești! (*Onest.*) Cu-asta, nu vreau să dau de înțeles că mai înaintea mea a fost pe-aiaci sat fără cîini! Nu! Au cîrmuit oameni... și viteji!... și destoinici!... Unii cu mult mai dăruți decît mine!; alții, cu mai puțin... Dar cum sînt primul dintre ei care și-a rînduit pe lingă sine o cancelarie ce emite documente scrise... Ei bine! Toți dinaintea mea vor trece în istorie doar ca niște biete prezente anonime, pe cînd eu... Pe mine, istoria mă va pomeni cu numele întreg! Ei, și ca atare, nu-mi pot îngădui să mă port de-așa fel încît istoria Țării Românești să scrie despre mine cum că aș fi trăit sub papucul nevastei! (*Aspru.*) Ce-i cu tine? Ce sminteală te-a apucat? Ce ai?

DOAMNA FLEUR (*dreaptă; fără teamă*): Am primit o scrisoare...

VOEVODUL BASARAB: De la cine?

DOAMNA FLEUR: De la soția iubită a prea iubitului meu frate.

VOEVODUL BASARAB (*sincer îngrijorat*): E bolnavă? Ea?... Sau fratele tău?

DOAMNA FLEUR (*gest*): O, dacă n-ar fi decît asta!...

VOEVODUL BASARAB: Copiii? Cam umblă vărsatul de vînt...

DOAMNA FLEUR: Nu! Și mai rău...

VOEVODUL BASARAB (*speriat*): Fleur!... Nu cumva a răposat scorpia de soacră-mea? (*Corectează.*) Vreau să zic... augusta ta mamă?

DOAMNA FLEUR: Nu, Sire... Cu mult mai rău!...

VOEVODUL BASARAB (*nedumerit*): Mai rău?! Ce poate fi mai rău decît asta?

DOAMNA FLEUR (*însăși întruchiparea durerii*): Scumpa mea cumnată îmi scrie că a primit recent douăsprezece rochii noi-nouțe de la Paris.

VOEVODUL BASARAB (*mirat*): Și asta-i rău? Asta-i cît se poate de bine.

DOAMNA FLEUR (*rece*): Nu, Sire. Fiindcă în aceeași scrisoare ea adaugă o întrebare: „dacă nu cumva doresc să-mi trimită în dar rochiile ei vechi din anul trecut...”

VOEVODUL BASARAB (*întrezărînd o substanțială ușurare pentru bugetul statului valah*): Să ți le trimită!... O să-i trimitem și noi în schimb niște piei de urs, câteva poloboace cu vin, ceva caș... (*Meditînd gospodărește.*) Ba nu, că pînă ajunge cașul la Budapesta se face brînză... (*Hotărînd.*) Îi trimitem dintru bun început brînză veche de puțină...

DOAMNA FLEUR (*între rupe, scoasă din fire*): Dar, Sire! Nu vă dați seama că această întrebare a soției fratelui meu este... o jignire cumplită la adresa mea... și totodată o palmă pe obrazul vostru?...

VOEVODUL BASARAB (*mîngîindu-și obrazul*): O palmă pe obrazul meu?... O jignire pentru tine?... (*Nu pricepe.*)

DOAMNA FLEUR: Da! O jignire... Fiindcă această întrebare a ei... (*Izbucnește.*) Oh! Cum nu înțelegeți!... Departe de-a fi o întrebare, e o însinuare perfidă: aceea că eu nu am rochii tot pe-atît de noi și frumoase ca ea!

VOEVODUL BASARAB (*pe gînduri*): Da, asta cam așa-i! Și vorba ceea... Ce ești tu? Ori... Cine ești tu, să-i porți rochiile ei vechi? (*Nelămurit.*) Numai!... Uite ce nu pricep eu... De ce zici tu că toată povestea asta ar fi întrucîtva și o palmă pe obrazul meu?

DOAMNA FLEUR: De ce?... Dar e limpede ca lumina zilei! Cumnată-mea dă astfel să se înțeleagă, fățiș, că nu sînteți în stare să vă îmbrăcați propria voastră soție.

VOEVODUL BASARAB (*se amuză; bine dispus*): Haida-de!... Auzi, Fleur!... Muierea asta — cumnată-ta — ori nu-i în toate mințile, ori e de rea-credință. Păi, cum poate ea să spună că nu sînt în stare să te îmbrac? Că doar — slavă Domnului — nu umbli despuiată!

DOAMNA FLEUR: Ba nu, Sire. Cumnată-mea nu și-a pierdut mințile; și nici nu e de rea-credință! Nu! Nu! E numai rea și perfidă. Asta se vede limpede din faptul că primul sens al întrebării ei țintește vădit să mă jig-

nească. Dar cît privește cel de-ala doilea subînțeles al insinuărilor ei: acela care vi-e adresat de-a dreptul... O, nu! Cumnată-mea — repet — nu și-a pierdut nicidecum mințile. ci, dimpotrivă, dovedește o luciditate fără de pereche! Fiindcă, ce-i drept, nu umblu despuiată!, dar de fapt umblu îmbrăcată în zdrențe!

VOEVODUL BASARAB (uimit): În zdrențe!... (*Pufnînd.*) Habar n-are neisprăvita de cumnată-ta cît mă costă pe mine zdrențele astea ale tale!... (*E furios: nu-și găsește locul.*)

DOAMNA FLEUR (tace o secundă; apoi cu dispreț): După toate celelalte, sînteti și meschin... Tineți socoteala!...

VOEVODUL BASARAB: Ba nu țin nici un fel de socoteală! Dar... Fleur! Mai lunile trecute — ți-aduci tu aminte — cînd i-am plătit neguțătorului genovez rochia aceea subțire ca pînza păianjenului, bătută cu aur și mărgăritare... Ei, cînd i-am plătit pungășului de negustor zece pungi de galbeni pentru o rochie pe care... ca s-o poți îmbrăca, a trebuit să mai dau încă două pungi pe deasupra, să-ți cumpăr o alta cu țesătură mai deasă de pus pe dedesubt; fiindcă cealaltă, îmbrăcată de-a dreptul, mai degrabă te dezbrăca decît te îmbrăca!... (*Oftînd din greu.*) Fleur! Cînd am plătit, mi s-a făcut negru înaintea ochilor; și două zile și două nopți n-am băut și n-am mîncat nimic! Ori, vezi tu... Ții sau nu socoteala, o treabă ca asta nu se uită cu una cu două. (*Iși amintește ceva.*) Dar, ia stai... Cum de-ți veni ție pe buze cuvîntul ăsta „meschin“? L-a scris ea în scrisoare... cumnată-ta!... negru pe alb... ori, l-a dat de înțeles cumva?...

DOAMNA FLEUR (simplu): Nu. Asta am spus-o eu.

VOEVODUL BASARAB (uluit): Tu?

DOAMNA FLEUR: Da. (*Atacă direct.*) Și, Sire, destulă vorbă.. Vreau rochii de la Paris!

VOEVODUL BASARAB (nu-și crede urechilor): Ce vrei?

DOAMNA FLEUR (repetă cu răbdare): Rochii de la Paris.

VOEVODUL BASARAB (ridică din umeri; bine dispus): Bine că nu vrei luna ori soarele de pe cer... (*Filozof.*) De fapt: ori una, ori alta totuna-i!

DOAMNA FLEUR (rece): Ce vreți să spuneți prin: „una ori alta totuna-i“?

VOEVODUL BASARAB: Ce vreau să spun... Ai să le capeti, tot pe-atît cît — dacă le-ai cere: luna ori soarele.

DOAMNA FLEUR: Cu alte cuvinte, nu vreți să-mi satisfaceti dorința.

VOEVODUL BASARAB (serios): Nu că nu vreau!... (*Cald.*) Soarele meu! Cu

neguțător genovez mă tocmeșc... Aci!... pe pămîntul meu. Și cînd începe tocmeala... O știu și eu, dar mai ales o știe neguțătorul!- (*Crunt.*) Capul poate să-i stea acolo unde îi stau picioarele, dacă cere un preț prea mare; ori nu lasă din prețul cerut, atît cît să nu mă jefuie peste măsură! (*Izbucnește furios.*) Dar unde-i Parisul? Tocmai la capătul lumii...

DOAMNA FLEUR (neclintit): Fie oriunde, Sire, stăruu să mi se împlinească această mică plăcere nevinovată!

VOEVODUL BASARAB: Nevinovată!... Femeia lui Dumnezeu! Știi tu cît costă această mică plăcere pe care doar ușurința ta muierescă o poate numi „nevinovată“? (*Demonstrează contabilicește.*) Numai trimisul — cu soții lui — mergînd la capătul acela de lume unde și-a înțărcat dracul pruncii, călătorește dus și întors 44 de zile și odihnește tot atîtea nopți prin hanurile: Ungariei, Palatinului, Hanovrei și Franciei; unde plătește de fiecare dată cîte doi galbeni de fiecare cap de om și de cal... Adugă la asta vămile! Adugă de zeci de ori prețul pe care l-ai plăti aci pentru aceleași rochii; căci nu-i totuna să te tocmești străin printre străini...

DOAMNA FLEUR (între rupe plictisită): Sire! Nu mă interesează socotelile voastre. (*Remarcă cu dezgust.*) De altfel — nu știu cum le faceți — întotdeauna ies astfel că vă slujesc nespus de bine interesele...

VOEVODUL BASARAB (atent): Ce vrei să spui?... Vrei să dai a înțelege, cumva, că le-aș măslui?

DOAMNA FLEUR: Din tot ce spun, doresc să înțelegeți un singur lucru. Soția fratelui meu poartă rochii de la Paris. Ei bine, poftesc să nu fiu mai prejos decît ea!

VOEVODUL BASARAB (omeneste, simplu): Fleur! Soare de aur!... Cată și tu de înțelege... Ca să-ți îndeplinesc această — hai să-i zicem firească; tot ce se poate că și întemeiată; dar din toate cîte le-ai avut: cea mai nesăbuită — dorință a ta... trebuie să scot din beciurile vistieriei mele grămези de aur!... (*N-o spune cu plăcere.*) Sint, ce-i drept, un voevod mare. Dar asta numai datorită însușirilor cu care m-a înzestrat firea... În rest însă... (*Cu dragoste.*) Lumina ochilor mei!... În beciurile vistieriei mele... (*Invită.*) Te du! Du-te și vezi!... În afară de păienjeni și șobolani, n-ai să găsești nimic altceva... Fiindcă în rest, nu sint decît aceea ce sint. Și nu mi-e rușine s-o spun! Un voevod de țară săracă!

DOAMNA FLEUR (*perfid*): Să vă spun eu ce sînteți... Sînteți nu numai zgîrcit, ci și un mincinos fără de pereche.

VOEVODUL BASARAB (*uluît; fără glas*): Mincinos!... Eu, mincinos?!

DOAMNA FLEUR: Da! Azi-noapte... (*Nu scapă nici un prilej să-l lovească.*) Nu știu pe la ce timp, fiindcă spre deosebire de regescul palat al mamei mele, acest așa-zis palat al vostru nu are nici măcar un orologiu în turn...

VOEVODUL BASARAB (*minimalizînd*): Orologiu!... Ba se poate trăi foarte bine și într-un palat cu turn fără orologiu... (*Condiționează.*) Bineînțeles, dacă știi ține socoteala timpului după cîntatul coșului...

(*Doamna Fleur se cutremură toată de scîrbă.*)

VOEVODUL BASARAB: Da! Da!... Și eu unul dau întîietate cocoșului, fiindcă, vezi tu... Orologiul cu mecanismul lui drăcesc, care tot bate din clopot și ticăie neîntreput, îți aduce aminte clipă cu clipă că îți trece timpul!... Cocoșul... Ei!... e mult mai omenos! O face doar de trei ori pe noapte! (*Revine.*) Dar... Ia să nu schimbăm vorba... Pe ce te bizui tu cînd zici că eu aș fi mincinos?

DOAMNA FLEUR (*zimbînd*): Azi-noapte am auzit străjile chemînd. Cum sforăiați de se cutremurau perdelele, chemarea lor nu v-a tulburat somnul. Dar mie, da!... Sire! Azi-noapte, două chervane ferecate, pline cu galbeni, și-au descărcat povara în beciurile acelea unde — pe cît s-a afirmat aci — n-ar fi decît păienjeni și șobolani...

VOEVODUL BASARAB: Da, știu. Vistiernicul a adus darea pe vin și pe caș. Dar mai întîi că nu erau două chervane ferecate, și nicidecum pline cu galbeni. Erau... două căruțe cu osii de lemn cu niște firfirici de aramă...

DOAMNA FLEUR (*admite*): Într-adevăr! Printre galbeni, roșeau și cîțiva firfirici...

VOEVODUL BASARAB (*stăruind*): Nu, Fleur! Cum să zic... Tot ce se poate că, printre firfirici, se vor fi rătăcit și cîțiva galbeni...

DOAMNA FLEUR (*întrerupe*): Nu, Sire. E așa cum vă spun. Erau firfirici printre galbeni și nicidecum galbeni rătăciți printre firfirici!

VOEVODUL BASARAB (*înjură zdra-văn*): ...nemaipomenit!... Palatul ăsta mișună de urechi care trag cu urechea

și guri ce nu și pot pune lacăt la gură! (*Aspru.*) Cine ți-a spus-o?

DOAMNA FLEUR (*fără umbră de teamă*): Nimeni! Eu însămi am coborît azi-noapte în beci și-am fost de față la numărătoare.

VOEVODUL BASARAB (*prins cu minciuna, schimbă vorba; afectuos; grijuliu*): Tu, Fleur!... Tu, înger firav și diafan!... Ai coborît tu singură, atîtea trepte josnice, la miez de noapte?

DOAMNA FLEUR (*visătoare*): Sire... Cînd o femeie dorește rochii de la Paris coboară uneori nespus de multe trepte... (*cu oarecare dubiu*)... josnice! Și treaba asta — nu știu cum se întîmplă — mai totdeauna în jur de miezul nopții...

VOEVODUL BASARAB (*replica fiind pe înțelesul altui veac, mult ulterior domniei lui, nu pricepe o iotă*): Cu asta — acuma — ce vrei să spui?

(*Doamna Fleur înaltă din umeri. Zîmbește. Intoarce fata.*)

VOEVODUL BASARAB (*pe gînduri*): Fleur! Știi ce mă întreb eu?...

DOAMNA FLEUR (*observă; peste umăr*): ...Aș vrea să vă reamintiți că eu aștept din partea voastră, nu întrebări, ci un singur răspuns.

VOEVODUL BASARAB (*aspru*): Și ai să-l capeți! Dar ascultă mai întîi ce mă întreb... Oare?... Să fie adevărată toată povestea asta cu scrisoarea de ia cumnată-ta? Sau totul nu-i decît o născocire — un viclesug de-al tău mueresc — prin care să-mi scoți mie sufletul, să-mi sucești și răsucești mințile în fel și chip...

DOAMNA FLEUR (*furioasă*): Nu conținuți! Vorbirea voastră tinde din ce în ce mai mult către expresii vulgare și sensuri ce mă jignesc...

VOEVODUL BASARAB: Te jignesc, da? Fie!... Să te jignească!

DOAMNA FLEUR (*lividă; aproape fără glas*): Vă rog!... Vă rog să nu uitați mici o clipă că unchiul fratelui meu — și ca atare și-al meu —, marele Charobert de Anjou, poartă pe capul său coroană de rege. De asemenea, fratele lui e rege în Neapole și Sicilia. Idem, surorile lor: Catherine-Sophie d'Anjou și Henriette d'Anjou sînt, respectiv, regine în Insula Majorca și Aragon!...

VOEVODUL BASARAB: Anjou!... Vrei să-ți spun eu cine-mi sînteți voi ăștia din Casa de Anjou? Un fel de păsări călătoare. Unde-i o coroană fără cap, hop și voi cu capul sub ea! (*Aruncă cu dispreț.*) Regi fără țară!

DOAMNA FLEUR (*juribund*): Sire!
 VOEVODUL BASARAB: Da! Da! Eu umul, odată cu capul, n-aș osteni să cîrmuiesc o țară care nu-i țara mea!
 DOAMNA FLEUR (*prompt*): Cit despre asta, Sire, nici o grijă. Nici că v-ar invita cineva!
 VOEVODUL BASARAB (*palid*: în șoaptă): Fleur!... Cumva întreci măsura...
 DOAMNA FLEUR (*se retrage*; *tace câteva clipe*): Vorbiți...
 VOEVODUL BASARAB (*descumpănit*): Ce să vorbesc?... Eu n-am nimic de vorbit.
 DOAMNA FLEUR: V-am cerut un răspuns. Dați-mi-l!
 VOEVODUL BASARAB: Ei, da,... E... E nu!
 DOAMNA FLEUR: De ce?... N-aveți bani?... Aveți! (*În ricană.*) Ah! N-aveți bunăvoință!...
 VOEVODUL BASARAB: Măi femeie!...
 DOAMNA FLEUR (*violent*): De ce, Sire?...
 VOEVODUL BASARAB (*ajuns la marginea răbdării*; *izbucneste*): Tacă-ți gura! (*Pauză.*) Ascultă ce-ți spun!; și nu cumva să-ți umble mintea pe-aiurea, cum faci de-obicei, cînd am cite ceva pe suflet... (*Lucid, convingător.*) Fleur! Ești dintr-o altă lume; și muma ta te-a învățat o altă limbă decît a noastră... Neamul tău stăpînește prin țări și cetăți depărtate... Pe unele le știi. Pe altele mi le închipui... (*Parcă le vede aievea.*) Sint străvechi și vestite!... Jur-înconjur au ziduri tari. Zidite și răs-zidite! Tot temelii peste temelii! Sint pline de palate... Sint pline de comori! Sint — unele din ele — tocmai în țara aceea cu soare mult, care, ea însăși, e „soarele și temelii” lumii! (*Rotînd privirea.*) Ori, Țara Românească — biata de ea — abia acum își pune cea dintîi temelie a ei! (*Schimbă pe neașteptate subiectul și tonul.*) ...Fleur! Ființa veni vorba!... Te-ai uitat tu vreedată... (*Indicînd fereastra.*) Se vede și de-aci, din fereastra palatului meu (*deschide o paranteză*) ...despre care, foarte bine ai zis adineauri: (*citează*) „nici măcar nu are orologiu în turn”... (*În continuare.*) Te-ai uitat? Și dacă da... Ai văzut tu — nu mai departe ca la o bătaie de săgeată — o groapă, drept în mijlocul drumului?...
 DOAMNA FLEUR: Ce, Sire?...
 VOEVODUL BASARAB: ...o groapă care se adîncește de la sine, încă de pe vremea străbunului Litovoi... (*Cu ardore.*) Fleur! Dorese să trece prin vremea mea, nu ca un fitecine, ce-și rumegă în tihnă pe „azi”, fără a gîndi

cu dor și nesat la „mine”; făr' a scruta cu spaimă și ochi necruțători către „ieri!”... Dorese să las în urma mea, trecînd prin vreme, un semn mai trainic decît cea foarte strălucitoare dungă de foc ce lasă îndeobște și omul, și steaua, scăpătînd fiecare din cerul... lui!... al ei!... (*Gospodărește.*) Vezi tu... Dacă aș fi un gospodar din prostime, m-aș mulțumi să tocmesc o fîntînă, undeva, la o răscruce de drum. (*Parcă o vede.*) O fîntînă cu o troiță alături! Fie aș sădi un stejar într-un loc pîrjolit de arșiță. Veacuri după aceea s-ar spune: „mi-am potolit setea la fîntîna lui Basarab”; ori: „mi-am odihnit trupul trudit la umbra stejarului lui Basarab”. (*Cu prestață.*) Dar cum sint voevod și întemeietor de țară, se cuvine să las o moștenire pe măsura puterii ce mi-a fost dată de soartă și fire!... Se cuvine să las în urma mea o temelie zdravănă pe care... (*vizionar*) cei ce s-or naște și-or trăi după mine... să puie și ei temelii peste temelii! Să zidească palate! Să stringă în ele comori... Întocmai ca în cetățile acelea străvechi și vestite din lumea ta îndepărtată de unde vii tu, Fleur!...
 DOAMNA FLEUR (*astîmpărînd un ușor căscat*): Pe scurt, Sire, ce vreți să faceți?
 VOEVODUL BASARAB (*cu patimă*): Vreau, Fleur, să stîrlesc toate gropile din mijlocul drumului... Din toată Țara Românească!
 DOAMNA FLEUR: Și faceți-o... Cinc va oprește? Numai, totodată, vă rog să-mi împliniți și mie ceea atît de dulce dorință...
 VOEVODUL BASARAB: Soarele meu! Și una și alta deodată nu-s cu puțință. N-am aur îndeajuns... Ori una, ori alta!
 DOAMNA FLEUR: Da... Dar una — Sire — poate să aibă întîietate asupra celorlalte...
 VOEVODUL BASARAB: Fără doar și poate! Însă gropile astea, încă din clipe în care s-au născut... — și bagă de seamă că sint cîteva veacuri de-atunci — poartă într-insele această întîietate.
 DOAMNA FLEUR (*profund jignită*): Cu alte cuvinte: oarecare gropi din țara voastră vă sint cu mult mai scumpe decît propria voastră soție?
 VOEVODUL BASARAB (*corectează*): Nu! Nu-i bine zis! (*Răspicat.*) Țara mea plină de gropi mi-e mult mai scumpă decît nevasta! (*Urlă cit îl ține gura.*) Așa, da!
 DOAMNA FLEUR (*dreaptă, glacial*): E ultimul vostru cuvînt?

VOEVODUL BASARAB : Da !
DOAMNA FLEUR (*după câteva clipe*) :
Atunci...

(*Iese ca o vijelie. Revine trăgînd după sine o ladă de zestre. Iese și revine cu diverse vestimente și accesorii de îmbrăcăminte femeiești pe care le aruncă de-a valma în ladă.*)

VOEVODUL BASARAB : ...Fleur !... (*A-vansează.*)

DOAMNA FLEUR (*Uoevodul îi stă în cale; se oprește*) : Faceți loc ! (*Uoevodul dă un pas înapoi; ea iese din scenă.*)

VOEVODUL (*în urma ei*) : Fleur... Ce-ți trece prin minte ?...

DOAMNA FLEUR (*revine cu brațele încercate*) : Plec la augusta mea mamă și la fratele meu iubit ! Și mama și frațele meu n-au să aibă odihnă pînă nu-l vor convinge pe unchiul Charobert să vie asupra voastră cu oastea lui de cavaleri echipați cu armuri de fier și de înarmați cu tot felul de arme noi și de cea mai bună calitate... care or să spulbere ca pe-un nimic, adunătura voastră de Valahi, îmbrăcați în cojoacele lor urit mirositoare și înarmați cu furci, topoare, coase și alte diverse unelte agricole !... Și vă va prinde de viu... Și vă va ține captiv — asta la rugămintea mea — chiar în celula care-i exact sub mecanismul ceasului cel mare, pentru ca — în sfîrșit ! — măcar o oarecare bucată de timp să trăiți civilizată, într-un turn prevăzut cu orologiu. Zic, o oarecare bucată de timp, fiindcă, la scurtă vreme după aceea, o să vă taie

capul ! (*Aruncă hainele în ladă; iese.*)
VOEVODUL BASARAB (*cînd tinăra femeie revine; afectuos*) : Fleur ! Soare de aur !... (*Ea iese fără un cuvînt; cînd revine. Uoevodul e furios nevoie mare.*)
Măi femeie !... Nu care cumva să-ți închipui că mi-e frică de unchiu-tău cu toți cavalerii lui îmbrăcați în haine de fier ! (*Doamna Fleur iese; revine.*)
Fleur ! Tu auzi ? ! N-am timp să mă războiesc acum cu nimeni — cu atît mai puțin cu neamurile tale — cîtă vreme mă pregătesc să duc aci la mine acasă, război pe viață și pe moarte cu... (*Izbucește.*)
Cu sărăcia și toate cele ! (*Prinzînd brațele femeii, cald.*)
Lumina ochilor mei... Gîndește-te și răzgîndește-te.

(*Doamna Fleur privește mut brațele care o țin într-o încleștare de fier.*)

VOEVODUL BASARAB (*slăbind strîns-oarea*) : ...vorbește...

DOAMNA FLEUR (*se desprinde*) : O fac, Sire, dacă la rîndul vostru vă schimbați hotărîrea... (*după câteva clipe*)... printr-un singur cuvînt. Da... sau... nu...

(*Uoevodul oscilează îndelung. Deodată se înfurie cumplit. Caută ceva cu privirile. Iese în culise. Revine cu o mîsuță fragilă pe care o plasează în mijlocul scenei.*)

VOEVODUL BASARAB (*izbind zdravăn cu pumnul drept în mijlocul mesei*) : Nu !... Am zis nu, și nu rămîne !

(*Masa se sfarmă în bucăți.*)

CORTINA

P A R T E A A T R E I A

Scena : *același decor în care s-a sfîrșit prima parte a spectacolului. Așezat pe un bolovan pus anume la stîlpul porții, bătrînul Capelan examinează poalele sutanei.*

PĂRINTELE CAPELAN (*privind avaria*) : Tinere... avînd în vedere faptul că asta-i o sutană nouă... Avînd în vedere totodată că astăzi am îmbrăcat-o pentru întîia oară... Ținînd seama că eu, purtătorul ei, sînt slujitor al altăruia... nu socoți că toată întîmplarea asta miroase cît de colo a fi isprava lui Lucifer ?... (*se ridică*) ...bătrînul cabotîn copitat, cu coarne de țap !... (*Trece deodată la furie cumplită; amenințînd cu pumnul niște zări foarte aproximativ între cer și pămînt.*) Arhanghel pernicios și decăzut !; pe care propria-ți

inteligentă te-a smolit cu catran de sus și pînă jos !... Canalie !... Scelerat !...

CĂLUGĂRUL (*speriat; îngrijorat*) : Aveți grijă... Părinte !... prea vă mîniați rău...

PĂRINTELE CAPELAN (*furios rău*) : Dă-mi voie ! Dă-mi voie, dragul meu, să-mi vărs necazul la o oarecare echivalență față de pagubă ! Doar am plătit pentru ea nu mai puțin de-o sută de ducați celui mai scump croitor din Florența !

CĂLUGĂRUL (*uluit*) : O sută de ducați ? O sută de ducați de aur ?...

- PĂRINTELE CAPELAN (*lasă mai ieftin*): ...ba, propriu-zis... El mi-a cerut cincisprezece... Eu i-am plătit cinci. Restul a rămas pe mai târziu... Mai apoi, am plecat. (*Mediînd ; comentînd.*) Ei, și cînd va fi acest „mai târziu“? Dacă țin socoteală de uriașa depărtare ce ne desparte..., asta nici eu n-o știu... El, cu-atît mai puțin!... (*În continuare ; mediînd.*) De fapt, e altceva ce mă supără...
- CĂLUGĂRUL (*zimbînd*): De fapt, ce vă supără?... Dacă îngăduiți să vă întreb...
- PĂRINTELE CAPELAN: Păi... Ia gîndește!... Sîntem la marginea lumii. Cine îmi coase mie — aici în pustietățile voastre — o alta la fel?
- CĂLUGĂRUL (*gest*): O, cît despre asta să n-aveți grijă! (*Arătînd.*) Vedeți casa dîndărătul porții?... Locuiește aci un meșter fără seamăn de iscusit, căruia pe drept cuvînt i se spune a fi: „Cel Mai Mare Croitor al Lumii!“
- PĂRINTELE CAPELAN (*cu rezervă*): Cel Mai Mare Croitor al Lumii!... (*Arătînd casa.*) Într-o astfel de cocioabă?... Și în Valahia?
- CĂLUGĂRUL (*admite*): Da, ce-i drept... Cumva pare de necrezut. Dar dacă ați ști cum se mai dau în vînt tot felul de capete încoronate: care mai de care să poarte numai și numai vestimente croite și cusute de mîinile lui!... (*Gest.*) Ce vă spun eu... Uitați-vă la ușa casei. E închisă cu lacăt; semn că-i plecat prin cele străinătăți pe unde-l cheamă: ba riga polonilor, ori duca cel mare al Mecklemburgului, craiul sîrbesc, fie principele Mazoviei... Ca să nu mai vorbesc de înuși Măritul nostru Stăpîn care îl cheamă anume — de lasă totul baltă și se înfățișează aci, o dată pe an — să-i coase, ca să zic așa, tot hăinetul...
- PĂRINTELE CAPELAN (*atent*): Te întrepru... Cine ai spus că îl cheamă anume?... O dată pe an?...
- CĂLUGĂRUL: Măritul nostru Stăpîn. Măria Sa Basarab Voevod cel Dintii.
- PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): Tinere! Oare?... Dumneata crezi totdeauna foarte sincer ceea ce spui?
- CĂLUGĂRUL: Părinte Capelan... Eu am de obicei că spun întotdeauna numai ce-i adevărul.
- PĂRINTELE CAPELAN (*ridică glasul*): Nu! Iartă-mă! Ce-ai spus acum — din păcate — nu prea corespunde cu adevărul. Onorabilul Basarab Voevod — dacă vrei să știi — își coase vestimintele nu în Valahia!... Ci la un meșter de mare vază și cel mai scump din întreaga Italie! Același care îl îmbracă pe dogele Venetiei!
- CĂLUGĂRUL: Nu e adevărat! Că doar am văzut cu ochii mei!...
- PĂRINTELE CAPELAN: Ce ai văzut cu ochii dumitale?
- CĂLUGĂRUL: Păi... Am văzut cum i-a cusut mai toate costumele. Bunăoară... (*Enumeră ; descrie.*) Acela alb pe care-l poartă bucuros în Sfatul de Judecată; cel roș, de-l pune pe sub zale... Unul albastru, de vînătoare, cu găitane negre... Pe urmă... acela galben-sprinten din fir de borangic și argint, țesut laolaltă, pentru praznice mari... Și... Uitați... Vă spun un amănunt. Cînd coase pentru Măria Sa are meșterul de obicei că taie cîteva petece negre, pe care migălește cu acul niște floricele galbene...
- PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): ...floricele?...
- CĂLUGĂRUL: Da! Multe! Mici! Galbene! Și le adaugă undeva — unde?; nu știu — la vestimintele lui.
- (*Părintele Capelan rîde din toată inima.*)
- CĂLUGĂRUL (*nedumerit*): De ce ri-deți?...
- PĂRINTELE CAPELAN (*bine dispus*): Tinere... Sînt toată ziua, bună ziua la Curte, în preajma Voevodului. Și pot să-ți spun că nici o haină de-a lui nu are pe nicăierg — adăugat — vreun cit de mic petec negru; fie el cu sau fără floricele...
- CĂLUGĂRUL: ...dar am văzut...
- PĂRINTELE CAPELAN (*blajin ; cu îngăduință*): ...n-ai văzut!... (*conchide*)... deci (*gest ; spre poartă*), nici el — acest om — nu-i Cel Mai Mare Croitor al Lumii!; iar Onorabilul Basarab Voevod — cum ți-am spus — își coase hainele, nu aici, ci aiurea!... (*Se întoarce scurt ; pleacă pe neașteptate.*)
- CĂLUGĂRUL (*surprins ; venind în urmă ; se roagă*): ...mai stați...
- PĂRINTELE CAPELAN (*se oprește ; consultă ceasul*): ...exclus!... Exact la ora asta, Maicestatea Sa Doamna Fleur do-rește uneori să-i citească dintr-un poet contemporan, foarte la modă în zilele noastre — și italian de origine —, pe numele lui, Petrarca...
- CĂLUGĂRUL (*insistă*): ...Părinte...
- PĂRINTELE CAPELAN (*refuză politicos*): Dragul meu, întîlnirea noastră de astăzi — deși întîmplătoare — mi-a fost foarte plăcută... Totuși, trebuie să ia sfîrșit... (*Se retrage.*)
- CĂLUGĂRUL (*se înclină*): Sluga dumneavoastră! (*Adaugă.*) ...deși, cu tocnai asta voiam să vă spun: că întîlnirea

noastră de azi n-a fost deloc intim-plătoare...

PĂRINTELE CAPELAN (*se apropie cu grabă*): N-a fost întâmplătoare?... Întîlnirea noastră de astăzi?

CĂLUGĂRUL: Nu! De cităva vreme vă ies în cale mereu... Doar, doar se va ivi prilejul să vă vorbesc...

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): Să-mi vorbești?... Mie?!

CĂLUGĂRUL: Da... Vreau să vă fac o rugăminte...

PĂRINTELE CAPELAN: Scurtă?

CĂLUGĂRUL (*asigură*): Nu-î lungă...

PĂRINTELE CAPELAN (*invită*): Vorbește!

CĂLUGĂRUL (*întîrzie*): Întîi o întrebare... E adevărat ce se șoptește: că în fiecare seară de miercuri, dumneavoastră, dimpreună cu Sfîntul nostru Episcop, vă treceți timpul — adeseori pînă dincolo de cel de-al doilea cîntat al cocoșilor — jucînd jocul acela care se cheamă „barbut“?

PĂRINTELE CAPELAN (*rămîne o clipă uluit*): Oh!... (*Izbucnește cu nespusă indignare.*) ...Așadar, iată cum se interpretează lucrurile! (*Explică cu insistență.*) Dragul meu, nu știu de ce ți-o spun, fiindcă fără îndoială o știi; și tot atît de bine ca și mine... Atît jocul de zaruri, cît și orișice alt joc de noroc sînt numai în foarte puțină măsură aceea ce par a fi: oarecare agremente scurtaoare de timp! În rest însă, nu sînt decît aceea ce sînt ele de fapt: niște uneltiri afurisite ale Diavolului, pe care noi fețele bisericesti trebuie să le combatem fără răgaz și cu cea mai mare strășnicie... Numai că, ce se întîmplă?... Pentru a le combate eficient, e necesar ca mai întîi să le cunoaștem... Să pătrundem — și nemijlocit — pînă la cele mai adînci taine!

CĂLUGĂRUL (*nu fără ironie*): Am înțeles! Așadar, cînd dumneavoastră, dimpreună cu Sfîntul nostru Episcop, jucați barbut... de fapt, nu jucați, ascuțiți tot atîtea săbii tăioase cu ajutorul cărora scurtați — nu timpul — ci ghearele lungi și înveninate ale Satanei!

PĂRINTELE CAPELAN (*aprobă din tot sufletul*): Evident, dragul meu!... Evident! (*Apoi nedumerit.*) Dar?... Parcă voiai să-mi ceri ceva?... (*Deodată se luminează.*) O!... (*Privindu-l cu plăcere și interes.*) Nu cumva te împinge păcatul și... și vrei să-ți cerci norocul? (*Precizează.*) Dorești să joci zaruri cu mine?

CĂLUGĂRUL (*se leapădă ca de foc*): O, nu!... Asta... Cu oricine altul, bucuros; cu dumneavoastră... niciodată!

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): De ce cu altul da? De ce cu mine nu? **CĂLUGĂRUL** (*cu înțeles*): Ei, știu ce **de ce**!...

PĂRINTELE CAPELAN (*insistă*): De ce?... Vorbește!

CĂLUGĂRUL: ...Părinte Capelan... În serile acelea... În serile cu pricina... ați fost văzut vreodată cine vă toarnă vin în pocale?

PĂRINTELE CAPELAN (*cearcă să-și amintească*): Parcă... Un...

CĂLUGĂRUL (*ajutînd*): Un bătrîn...

PĂRINTELE CAPELAN: ...monah... Venerabil... Agreabil...

CĂLUGĂRUL: ...așa, așa...

PĂRINTELE CAPELAN: ...Ochi ageri! Albaștri.

CĂLUGĂRUL: Da! Asta, chiar foarte bine ați observat.

PĂRINTELE CAPELAN: Ce?... Că are ochi albaștri?

CĂLUGĂRUL: Nu! Ageri!... (*Adaugă; cu oarecare subliniere.*) Deprinși cu treburi din-astea...

PĂRINTELE CAPELAN (*confuz*): Tînere!... „Deprinși cu treburi din astea“? Nu știu ce vrei să spui...

CĂLUGĂRUL: ...În tinerețile lui, zice-se că a fost căpetenie de hoți!...

PĂRINTELE CAPELAN: Da!... Și?...

CĂLUGĂRUL: Și el v-a fost privit jucînd...

PĂRINTELE CAPELAN (*se sperie rău*): Iesus!

CĂLUGĂRUL: Și-a zis că...

PĂRINTELE CAPELAN (*pleacă gesticulînd*): Nu! Nu vreau s-o știu! Da-mi pace!... Orice-ar fi zis! Nu! Nu!... (*S-a depărtat.*)

CĂLUGĂRUL (*aleargă; îl ajunge din urmă*): Nu fugiți! N-o s-o spuie nimă-mui; fără numai mie. De altfel... asta mi-a zis cel dintîi...

PĂRINTELE CAPELAN (*s-a oprit; se întoarce*): ...și, mai apoi. Ce-a zis?

CĂLUGĂRUL (*întîrzie*): A zis că știți să măsluiți jocul de zar ca nimeni altul! A zis că aveți „mîini de aur“.

PĂRINTELE CAPELAN (*în culmea emoției*): Mîini de aur!... Dragul meu, părerea unui astfel de specialist, atît de competent în materie... căpetenie de hoți!... mă copleşte!... (*Repetă aiuruit de fericire.*) Mîini de aur!... (*Recunoaște; nu fără mîndrie.*) Ce-i drept, cunosc vreo cîteva metode sigure... Vreo cinci!... cu ajutorul cărora... fie și dacă l-aș avea drept partener la jocul de zar pe însuși Satana, patronul breslei măsluitorilor, și încă i-aș veni de hac! (*Amendează.*) Pe care, evident, nu le folosesc niciodată!

CĂLUGĂRUL (*total de acord*): O, da...

Asta de bună seamă... Da, da!...

PĂRINTELE CAPELAN (*reamintindu-și*): Dar... Parcă vorbeai de-o rugămintă? O cerere?...

CĂLUGĂRUL: Mai am o întrebare. Spuneți!... Vi-e frică vreodată de uitare? De noaptea aceea veșnică a memoriei, ce mistuie cuvântul rostit, dar nescris, de nu rămâne nici urmă din el... (*Cu teamă*.) Și-i curmă astfel mersu-i firesc, alături cu pasul timpului?... (*Insiste*) Răspundeți! Vi-e frică?

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): ...Ce să zic... Pui niște întrebări năstrușnice!... Aparent... fără nici o legătură între una și alta! (*Scrutindu-l; cu interes*.) Dar... pe cât de plastic te exprimi... Pe cât de mult te temi... Bizar!... S-ar părea că ești autorul unei opere de mare însemnătate, a cărei soartă de după moartea dumitale te îngrijorează...

CĂLUGĂRUL: Da!... Așa este!...

PĂRINTELE CAPELAN: ...despre ce-i vorba?...

CĂLUGĂRUL: Cum să spun... În limba noastră n-au nume. Dar pe grecește le zice „stihuri“.

PĂRINTELE CAPELAN (*stupefiat*): Versuri! (*Se amuză copios*.) Ei, uite... Numai asta n-o auzisem că se întâmplă aici în Valahia! (*Consternat*.) Versuri!

CĂLUGĂRUL (*mirat*): Nu credeți?

PĂRINTELE CAPELAN: De ce nu? Dar... (*Deodată sever; cu arătătorul întins*.) L-ai citit pe-acel mai înainte, numit, Petrarca?... Pe Dante Alighieri?... Anacreon?... Ovidiu?... Vergiliu?...

CĂLUGĂRUL: Nu.

PĂRINTELE CAPELAN (*sincer dezolat*): Atunci... Îngăduie să-ți spun. Păcat de bunătate de osteneală, cheltuită zadarnic.

CĂLUGĂRUL (*sună ca o dojană*): Știti ceva... Eu unul îmi zic că mai dintii s-ar conveni să le ascultați.

PĂRINTELE CAPELAN (*întrerupe*): Mai întâi! Dragul meu... Mai întâi, s-ar conveni să nu uiti că sînt așteptat. Și dacă am rămas aci, asta numai ca să-ți ascult cererea, pe care — nu știi de ce? — tot întîrzi s-o formulezi!

CĂLUGĂRUL: Dar tocmai că despre asta e vorba...

PĂRINTELE CAPELAN: ...și?... Concret! Ce dorești?

CĂLUGĂRUL (*dintr-o suflare*): ...cereți și-mi dați niște petice de hirtie, să-mi scriu pe ele stihurile.

PĂRINTELE CAPELAN (*aspru; scurt*): Hirtie! Ești naiv! Hirtie, la voi se negociază, mai mult sau mai puțin, la

greutatea ei în aur! Or, eu sînt un om sărac.

CĂLUGĂRUL: Da! Dar are Sfîntul nostru Episcop în beciul lui o grămadă... (*Ajutînd cu gestul*.) Hirtie peste hirtie! (*Se întristează*.) Numai că, cel dintîi grămătic, fratele lui, acela care nu știe să scrie..., o ține sub cheie și ne-o împarte cu cea mai mare zgîrcenie. (*Cu ardoare*.) Vă rog! Cereți! Cîteva petice numai... Să-mi scriu pe ele stihurile!

PĂRINTELE CAPELAN (*nehotărît*): S-o cer... Nimic mai ușor. Și dacă... să presupunem!... voi fi refuzat?

CĂLUGĂRUL (*sigur*): Nu presupuneți. Asta-i mai mult decît sigur. Veți fi refuzat.

PĂRINTELE CAPELAN: Și-atunci?...

CĂLUGĂRUL: ...atunci... Cîștigați-o la zar în nopțile acelea de miercuri... Și-mi dați!

PĂRINTELE CAPELAN (*nedecis*): S-o cîștig... Cum? Jocul norocului e viclean și incert...

CĂLUGĂRUL (*subtil*): Da, dar nu pentru dumneavoastră. Părinte Capelan. Că doar aveți „mîini de aur“!

PĂRINTELE CAPELAN (*se înfurie; după oarecare interjecții de neînțeleș*): ...nu-ți dai seama ce-mi ceri! A măsură... A corecta jocul morocului!... Norocul în jocul său!... Asta-i unul din cele șapte păcate capitale!

CĂLUGĂRUL (*cu patimă*): Fie! Și faceți-o! O dată numai! (*Adaugă, în șoaptă; cu spaimă*.) Fiindcă mi-e tare frică de uitare. De noaptea aceea veșnică a memoriei!

PĂRINTELE CAPELAN (*violent*): Nu! Te rog! Tinere! Te rog să înțelegi că dacă versurile dumitale ar fi — să zicem — de o asemenea calitate și, respectiv, și valoare încît să merite a fi lăsate drept zestre posterității... Ei bine... M-aș face luntre și punte să te ajut: fie ele, oricare ar fi consecințele... Mai apropiate, sau mai îndepărtate...

CĂLUGĂRUL: Eu unul, îmi zic că sînt și că merită!

PĂRINTELE CAPELAN: Sincer ți-o spun... Eu unul, mă îndoiesc!

CĂLUGĂRUL: ...dar... (*Exasperat*.) Ascultați-le mai întâi!

PĂRINTELE CAPELAN: La ce bun, de vreme ce o știi dinainte...

CĂLUGĂRUL: Și dacă nu-i așa? Dacă vă înșelați?

PĂRINTELE CAPELAN (*sigur*): Pot să pun rămășag!

CĂLUGĂRUL (*palid*): Fie și rămășag! (*Ernunță după tipic*.) Pun la bătaie tai-nul slujbei mele de grămătic pe-un an!

Două poloboace un vin din viile Sfintei Episcopii! (Pauză.) Galben-auriu, tămios!

PĂRINTELE CAPELAN (atent): Galben-auriu, tămios! (Pauză.) Asta-mi aduce aminte... în primul rind, de-o noapte de neuitat!... Și totodată de faptul că-i un vin excelent!

CĂLUGĂRUL: Tocmai de-aceea îl pun chezaș. (Intinde palma.) Vă prindeți, sau nu?

PĂRINTELE CAPELAN (sincer): Pierzi! Ia seama! Pierzi bunătate de vin incomparabil.

CĂLUGĂRUL: Cîștig! Pe ascultate!

PĂRINTELE CAPELAN: Mai gîndește-te... Dragul meu, mai gîndește-te!

CĂLUGĂRUL: Nu! (Agitînd palma.) Pe ascultate!

PĂRINTELE CAPELAN (cedeză): Fie! La urma urmei... Ce nu face omul pentru două poloboace un vin galben-auriu... (pauză) ...și pe deasupra și tămios! (Bate palma zdravăn.) Pe ascultate! (Ca într-un cadrul, cele două persoane își găsesc locul cel mai potrivit în scenă. Bătrînul preot invită printr-un gest de rigoare.)

CĂLUGĂRUL (recită):

Stai, Călăreț!

Întoarce-ți calul semet

Fă un ocol și lasă,

Vecia e mare, deasă.

Ai pierdut-o. Ce-aș făcut?

Tu n-ai ospătat, calul n-a păscut.

Ai căutat Steaua polară.

Te-a așteptat aci pînă-aseară.

Bine! Dați fuga. Iute

Mai aveți cîteva minute.

Ați intrat

În lumea numărului pătrat.

Vă e foame, vă e sete,

N-aveți potcoave, nici ghete.

Dar pîinea s-a mîncat, apa s-a băut...

Ați întîrziat un minut.

De cînd ați plecat

Nu s-a mai secerat,

Cuptoarele s-au stins. Vetrele

Au înghețat ca pietrele.

Apele, oamenii, vitele,

Pîinile, străchinile, cuțitele

Cu toate lucrurile de aramă și fier

S-au înălțat într-o noapte pînă la cer.

(Tudor Arghezi: „Ora țîrzie“)

PĂRINTELE CAPELAN (entuziast): Formidabil! Formidabil!... (Deodată, sever.) Dar... Să mărturisești drept. Cine-i autorul? Cine-i adevăratul autor al acestei bijuterii? Și în ce limbă a fost scrisă ea inițial? Fiindcă... (Ridică gla-

sul.) Da! Da! Orice mi-ai spune!... Nici dumnea și nici limba voastră nu sînteți în condiția de evoluție firească să nașteți asemenea capodoperă ce poate sta, fără rușine, alături de-a celor mai iluștri poeți contemporani sau defuncți! (Ține să adauge.) Pe care eu îi cunosc foarte bine. (Remarcă oarecum contrariat.) Și tocmai de aceea îmi zic că nu se aseamănă cu a nici unuia din ei. (Continuă tot mai intrigat.) Ba, dacă stau și mă gîndesc... Mi-au ajuns la urechi niște metafore și împletiri de sensuri foarte subtile, care cu greu să-și poată găsi expresie — și înțeles — în vreo altă limbă a lumii! Și nici că pot fi traduse prin cuvintele altui grai omenesc! (Scapă o exclamație de spaimă.) Tinere!... Dar... Îți dai seama ce demonstrează asta? Nici mai mult, nici mai puțin decît... că versurile auzite aci au fost alcătuite nemijlocit prin cuvintele limbii voastre! Și, prin urmare, autorul este autohton! (Pironindu-l cu arătătorul întins.) Deci: dumneata!

POETUL* (limpede): Cine a cîștigat rămășagul?

PĂRINTELE CAPELAN (franc): Eu l-am pierdut! (Invită.) Mai spune...

POETUL (recită):

În cer

Bate ora de bronz și de fier.

Intr-o stea

Bătu ora de catifea.

Ora de pișlă bate

În turla din cetate.

În ora de lînă

Se-aude vremea bătrînă.

Și se sfîșie

Ora de hîrtie.

Lîngă domnescul epitaif

Bate glasul orei de praf.

Az-noapte soră

N-a mai bătut nici o oră.

(Tudor Arghezi: „Cesul de-Apoi“)

P a u z ă

POETUL (încet): Acesteia i-am zis „Cesul de-Apoi“.

PĂRINTELE CAPELAN (adînc impresionat): Colosal!... Să fii poet de geniu, într-o limbă pe care n-o cunoaște mai nimeni!; și la o astfel de margine de lume pustie, unde hîrtia costă cît greutatea ei în aur!...

POETUL (reamîntește): Tocmai de-aceea... Mi-e tare frică de uitare! De noaptea veșnică a memoriei!...

* Poetul — Călugărul = același personaj (n. a.).

PĂRINTELE CAPELAN (*furius*): Nu! Să n-ai grijă! (*Enunță solemn.*) Fie de-ar fi să folosesc toate acele cinci metode sigure, ce corectează fără greș jocul norocului... Norocul în jocul său!... În prima zi, după prima seară de miercuri... Ai să capeți hîrtie!

POETUL: Vă mulțumesc! (*Adaugă stîngherit.*) Dar...

PĂRINTELE CAPELAN: ...continuă...

POETUL (*șovăind*): Noi mai avem o rugăminte...

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): Voi?

POETUL: Da. Sintem doi... (*Spre culise; cheamă*): Măi! Vîno! Vîno iute!...

(*Spre uimirea bătrînului capelan, întră și dă binețe un bărbat uriaș, îmbrăcat pe jumătate călugăr, pe jumătate mirean. Se așază stîngher pe bolovanul de lingă stîlpul porții. Tace.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*privindu-l ca pe-o alcătuire de pe altă planetă*): Ce-i asta?

POETUL (*arătînd spre noul venit*): Dumnealui este un ins de-al nostru care înflorește lemnul stejarului — dar măiastru de tot! — cu dalta și barda...

PĂRINTELE CAPELAN: Cu alte cuvinte, un artist plastic?... Un sculptor?

POETUL (*atestă*): Sculptor, da...

PĂRINTELE CAPELAN (*privind spre ins*): Așa... (*ezită*) ...însă... Mă iartă! După aspect, nu arată a fi...

POETUL (*de acord*): Da. Asta cam așa-i. Pe dinafară nu prea arată... Dar, dacă vă spun că ușile cele mari de la capela Măriei Sale Doamnei, în care însăși Sfinția Voastră binevoiți a sluji bucuos zi de zi, sînt cioplite de el!...

PĂRINTELE CAPELAN (*uimit*): De el?... Ușile acelea sculptate abundant, cu tot felul de chipuri de sfinți și scene biblice? (*Copleșit.*) O!... Dar sînt o capodoperă, în sensul cel mai adevărat al cuvîntului!... (*Pornește entuziasat către om; la mijlocul drumului se oprește; spre poet.*) Tinere... Vîno puțin...

POETUL (*se apropie*): Spuneți...

PĂRINTELE CAPELAN (*ezită; discret, jenat*): ...Ce vrea să zică... Să fie numai o părere de-a mea? Sau omul ăsta miroase urît?

POETUL (*recunoaște*): Nu! Nu e o părere. Ce-i drept că în vestmintele lui dospește — dintotdeauna — un oarecare iz neplăcut.

PĂRINTELE CAPELAN: De ce? (*Presupune.*) Cumva... E vreo tradiție de breaslă, ca toți artiștii plastici din partea locului să răspîndească în jur un astfel de miros?

POETUL (*interprețarea îl amuză*): O, nu! E o poveste mai lungă. (*Narează cursiv.*) Știți... Sfințul nostru Episcop are ochi ager. Și, într-o bună zi, și-a fost dat seama că omul ăsta, fie că i se dă sau nu de mîncare... el, de cioplit lemnul lui tot și-l cioplește! Și-atunci, pe bună dreptate și-a zis că... (*citează*) ...dacă atare îndeletnicire îl face să-și uite pînă într-atît de sine și de nevoițele sale trupești... asta îl suie, cumva, sus de tot spre slăvile cerului, către starea de înger; lucru care nu se cuvine, ba-i chiar păcat de moarte, cită vreme și carnea și oasele din el mai sînt — pe dinlăuntru lui — în stare de om și nu în stare de pulbere!...

Drept care a dat poruncă strașnică, nu care cumva să îndrăznească a mai ciopli decît dacă, alături cu treaba asta, binevoiește a vinde și praz la Metocul Sfintei Episcopii! (*Făcînd haz.*) Ei, și ce să vedeți!... De cum începe să vîndă praz, îl mistuie o foame cumplită. Vezi, măre... Coboară negreșit, jos, spre starea de om... De cum cioplește, iar își uită de toate și urcă neostenit către starea de înger. Și dă fuga iute și începe a vinde praz! Și uite-așa: tot umblă dus-întors, cumpănînd între cer și pămînt, de nici el nu mai știe ce-i cu el... De-i înger, sau om!...

PĂRINTELE CAPELAN (*confuz*): Praz!

POETUL: Asta-i o legumă de-a noastră.

PĂRINTELE CAPELAN: Știu... Dar nu prea izbutesc — totuși — să pricep de ce miroase urît?

POETUL (*explicit*): Păi, să vedeți cum stă treaba. El nu-i călugăr, să-și aibă o chilie a lui. E mirean. Și doarme tot acolo unde vinde și prazul... Prazul care nu se vinde obișnuiește să putrezească. Ori, prazul putred miroase urît...

PĂRINTELE CAPELAN (*oarecum lămurit*): Da, da, da, da... Înțeleg! Sau cel puțin presupun... (*Incheînd.*) În sfîrșit! (*Privind spre om.*) Și ce vrea de la mine? (*Omului.*) Ce dorești?

POETUL (*avertizează*): Nu-l întrebați. Vă osteniți degeaba. E scump la vorbă.

PĂRINTELE CAPELAN: Bine. bine... Dar, de vreme ce vrea ceva...

CĂLUGĂRUL: Știu eu ce vrea... Vă roagă stăruitor să-i înlesniți a căpăta un stejar; care numaidecît să fie înalt, cît douăzeci de staturi de om.

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): Atît de înalt? Oare ce fel de capodoperă poate sculpta pe o atare înălțime, mai mult sau mai puțin liniară?

CĂLUGĂRUL: Păi... Vrea să cioplească (*lasă o pauză*) ...Nesfîrșitul...

PĂRINTELE CAPELAN (*nu-și crede urechilor*): ...Nesfîrșitul!

POETUL: Sau, așa cum îi zice el: Semnul cel Mare al Lumii.

PĂRINTELE CAPELAN (*sesizează*): Ah! Infinitul!

POETUL: Da.

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră; re-petă*): Infinitul!... (*Nedumerit.*) Oameni buni! (*În gura mare.*) Cum poți ciopli Infinitul!

POETUL: ...cum-necum... De-asta să n-aveți grijă. Știe el cum.

PĂRINTELE CAPELAN (*nu-i de acord; energic*): Nu! Nu! Stai, că nu-i chiar așa... Noțiunea în sine este un ce abstract, care abia dacă poate fi sesizat de gândire; ea însăși, expresia celei mai pure abstracții!... Mă rog!... Poate fi definit mai mult sau mai puțin eronat prin cuvinte, care-s pe undeva la mijlocul drumului, între concret și abstract. (*Ridicînd vocea.*) Dar să-l sculptezi!... Să-i dai formă și chip, cînd el, nu numai că nu are, dar nici nu îngăduie nici chip, nici formă... Într-un cuvînt, nici un fel de tipar! Și asta, din lemn: un material inert și cît se poate de concret!... (*Strigă cît îl ține gura.*) Cum?... Explică-mi!...

SCULPTORUL (*vorbește domol*): Părinte Capelan...

PĂRINTELE CAPELAN (*se apropie; cu simpatie*): Vorbești?... Vorbește, dragul meu!

SCULPTORUL (*fără a-și privi interlocutorul*): Da, vorbesc... Și vă rog să mă ascultați! (*După o pauză; arătînd spre zare.*) Dacă te uiți de-aci, soarele apune — întotdeauna — după dealul acela mare, negru de prea multă pădure. E o bună bucată de drum, dar nu prea îndelungă... (*Pauză.*) Odată, mai de mult, am fost la baltă. Acolo-i întindere largă și șes ca în palmă... M-am uitat dinadins. Și soarele apune, hăt departe, cît vezi cu ochii... Acolo unde nu mai vezi! Iar cînd eram copil și pășteam oile pe munte, m-am fost suit cu greu pînă în țăncul piscului. (*Crescînd.*) Știe, Sfinția Ta, unde apune soarele?... Ori, mai degrabă zis: unde-l vede ochiul de om, apunînd; dacă-l privește, de sus de tot, tocmai de-acolo, din slava piscului?... Departe, departe — cale de țări și zări —, dinapoia unor munți mari, ce-abia se zăresc și ei din jos de șarpele leneș al unei ape... (*Se ridică.*) Și-atunci... Pe drept cuvînt mi-am zis că legea lumii e „nesfîrșitul“! Iară „sfîrșitul“ e în noi... E însăși neputința

noastră de-a ști ce-e lumea și legile ei; de-a cunoaște și de-a pricepe aceea ce urmează, ce-și merge mersul mai departe, cînd totul pare că se sfîrșește!... Ori, dacă cerul, împreună cu soarele și pămîntul îți dezvăluie cu ușurință taina asta a lor, atît numai că se cuvine să stai și să te uiți, nu dintr-un loc, ci din trei deosebite... (*arătînd mîinile*), să n-o pot face eu cu mîinile astea?!... Cu dalta și barda!... Din lemnul stejarului! (*Pare că vede aievea.*) Să stea oamenii să privească... Nu din trei locuri osebite. Dintr-unul singur! Să stea și să priceapă ce-i „Lumea“ și „Semnul ei Cel Mare!“... Acela care le împărățește pe toate, nestînjinit de neșpunerea nimănu!; ce n-are... nici capăt, nici margine, nici ocol!... Nici începere, nici sfîrșire!... Nici mers, nici stat... Nici grabă și nici zăbavă!... Ci numai „neîntreprupere!“... (*Cu certitudine.*) Ba pot, dacă îmi dați un stejar din care are sfîntul nostru Episcop destui în pădurile lui! (*Negustorește.*) Spuneți: albă, ori neagră! Îmi dați, sau nu?

PĂRINTELE CAPELAN (*misterios*): ...așteaptă!... așteaptă!...

SCULPTORUL (*se întunecă*): Să aștept!... Cît?... Că tot asta fac... Și de mult... Tot aștept!

PĂRINTELE CAPELAN: Nu mult! Doar pînă în prima zi de după prima seară de miercuri...

CĂLUGĂRUL (*precizează*): Joi, măi. Joi care vine...

SCULPTORUL (*pauză*): ...dacă-i pe-așa, nu-i mult... Aștept! (*Tace; se întoarce; apoi.*) ...Pînă atunci, mă duc să mai vînd niște praz. (*Pleacă, uriaș, stingher, singuratic.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*privind în urma lui*): ...praz!... (*Către Călugăr.*) Tinere! Oare să fie vreo legătură între... infinit și mirosul de praz putred?

CĂLUGĂRUL (*pe gînduri*): Întrebare grea!... Răspunsul, nu mai puțin...

COPILUL DE CASĂ (*irumpe în scenă, cu sufletul la gură*): ...Părinte!... Părinte Capelan!... Veniți!... Dați fuga! Iute! Iute! Vă cată... Vă cheamă degrabă, fără zăbavă...

PĂRINTELE CAPELAN: Cine?

COPILUL DE CASĂ: Măria Sa Basarab Voevod cel Dintîi!

CORTINA

Scena : aceeași arcadă gotică, în sala palatului. La răstimpuri pătrund dinafară : voci, nechezat de cai, chemări, tropote... Increment, ca o stană de piatră, Uoevodul Basarab stă și ascultă.

PĂRINTELE CAPELAN (*intrînd*) : M-ați chemat, Sire ?

VOEVODUL BASARAB (*întîmpinîndu-l grabnic*) : Părinte ! Ți-aduci aminte de noaptea aceea de pomină, cînd după ce-am fost băut niște vin... (*nu prea sigur*)... roș, cu miros păduratic... (*ridică glasul*), mi-ai făgăduit să-mi fii prieten pînă la moarte !

PĂRINTELE CAPELAN (*foarte clar*) : Da ! Imi amintesc perfect ! Și tocmai de aceea pot să fac unele precizări. Mai întîi : s-a fost băut atunci, nu vin roș, ci galben-auriu, tămîios. Al doilea : „niște vin” e, cumva, mult prea aproximativ spus... S-a golit, pînă n-a mai rămas nici picătură din el, un poloboc în toată puterea cuvîntului.

VOEVODUL BASARAB (*îl prinde zdrăvăn ; îl ridică de-o palmă de la pămînt*) : Omule ! Mi-ai făgăduit, sau nu, că-mi vei fi prieten pînă la moarte ?

PĂRINTELE CAPELAN (*speriat*) : Da, Sire ! Am făgăduit și nu retractez ! (*Supportînd cu greu îmbrățișarea ; se sufocă.*) Numai că prietenia mea vă va lipsi foarte curînd, dacă — Sire ! — mă stringeți astfel în brațele voastre de urs !...

VOEVODUL BASARAB (*eliberîndu-l*) : Iartă-mă... (*Ingrijorat.*) Ascultă ! E primejdie !... E necaz !... Mare !... Pînă la cer !...

PĂRINTELE CAPELAN (*calm*) : Dar ce s-a întîmplat ?

VOEVODUL BASARAB (*nervos ; fără șir*) : Lasă... Nu ! Spune !... M-ajută ori ba ?... (*Urlînd.*) Vorbește !

PĂRINTELE CAPELAN : Dar, Sire, ce s-a întîmplat ? (*Vede ceva jos pe dușumea.*) O !... (*Ridică obiectul ; îl examinează ; lămurit.*) O, Sire ! Nu vă mai osteniți a-mă spune, căci știu... (*Ținînd la vedere un lung ciorap roșu.*) Așadar, Maiestatea sa Regina Fleur și-a făcut din nou bagajele !...

VOEVODUL BASARAB (*mînios*) : Regină ! Măi omule, ia lămurește-mă și pe mine, cum vine asta : că ea își zice regină, cită vreme eu, soțul ei, nu sînt rege, ci numai voevod !... După ce lege ? După ce datină ?

PĂRINTELE CAPELAN (*cu înțelegere*) : Obîșnuința, Sire ! Această dureroasă

obîșnuință a noastră de a amesteca de-a valma visul cu realitatea... Frații tatălui ei, fiii și fiicele lor sînt regi și regine. Și visează !...

VOEVODUL BASARAB (*izbucnește*) : Visează !... Pleacă ! Și... O, nu ! N-o va face nicidecum în vis... ci aieva. (*Vine la fereastră ; invitînd.*) Da, da !... Vino și vezi ! (*Arătînd spre curte.*) În rădvan din lemn și din fier !; la care, cît ai bate din palme, vor prinde patru cai în carne și oase !... (*Murmură ; cuprîns de negre presimțiri.*) Patru zmei, mai iuți ca vîntul și ca gîndul ! (*Se desprinde fără veste de lingă interlocutorul său ; spre culise.*) Măi !...

(*Intră Copilul de casă. Se înclină. Așteaptă.*)

VOEVODUL BASARAB (*către slugă*) : ...du-te la grajduri și poruncește : cine va îndrăzni să înhame caii la butca Măriei Sale Doamnei... (*cumplit*) ...căpu-i va sta unde îi stau picioarele !...

PĂRINTELE CAPELAN (*intervine, prompt*) : Nu ! Nu faceți asta ! (*Aparte.*) Ah ! Ce lipsă de tact ! (*Către Uoevod.*) Dimpotrivă !... (*Către slugă.*) Copile, du-te la grajduri și dă poruncă inversă : să se înhame grabnic caii la butca Măriei Sale Doamnei !...

(*Copilul de casă se înclină. Iese.*)

VOEVODUL BASARAB (*a asistat nedecis ; deodată se dezmeticește*) : Ce faci, măi ? Imi tai craca de sub picioare ?

PĂRINTELE CAPELAN (*senin, bonom*) : Sire ! Vă rog să mă priviți. Vă rog să observați cît sînt de calm.

VOEVODUL BASARAB (*pufnînd*) : Îți dă mina ! că, vorba ceea... , nu dumitale îți pleacă nevasta, ci mie !

PĂRINTELE CAPELAN (*categoriaic*) : Nu va pleca ! Vă dau cea mai deplină asigurare că Doamna Fleur nu va pleca !

VOEVODUL BASARAB (*tace ; îl privește ; apoi suspicios*) : Ascultă ! Vorbești, doar așa... într-o doară ?... ca să te afli în treabă ? (*Năpustindu-se asupra-i.*) Ori te bizui pe ceva cînd o spui ?

PĂRINTELE CAPELAN (*se retrage un pas*) : Sire ! A vrut s-o facă de-atîtea ori. A vrut sau nu ?

VOEVODUL BASARAB : Dacă a vrut...

Oho ho !...

PĂRINTELE CAPELAN (*avansînd*) : Și vă întreb... Și răspundeți... Și-a dus vreodată vreuna din aceste hotărîri ale ei pînă la capăt ? Răspundeți ! Da, sau nu ?

VOEVODUL BASARAB (*admite*) : Nu... Dar vezi că niciodată mînia ei n-a fost mai... (*izbucnește*) mai năprasnică !... (*Se plînge.*) Astăzi scapără foc și pară, măi...

PĂRINTELE CAPELAN (*energic*) : Nu ! N-aveți dreptate ! Greșiți total ! Ori-cînd, ca și astăzi, mîniile Doamnei Fleur au fost fără margini și hotărîrile ei de nestrămutat ! Numai că eu... Eu, Sire, am fost dintotdeauna pe aproape ; și cunosc, pas cu pas — să zic așa — întreg tipicul după care se desfășoară aceste stări sufletești ale ei.

VOEVODUL BASARAB (*gest*) : Cunoști ! Mai bine ca mine ? Haida-de !... Că doar le simt pe pielea mea !

PĂRINTELE CAPELAN (*prompt*) : Nu ! Tocmai !... Tocmai, Sire ! Faptul că le cunoașteți, cumva, de dinlăuntru lor, asta vă împiedică, de fapt, să le cunoașteți. Da ! Da ! Bunăoară... Cunoașteți semnele ?... Da, semnele ! E foarte important !... de la acea ușoară ridicare de sprînceană, care poate fi neglijată, pînă la acele cîteva pete roșii ce-i înfloresc în obraz ; cînd nu mai e nimic de făcut !... Cunoașteți !... Nu, căci altfel v-ați opri în pragul deznodămîntului, respectiv : exact cu o secundă mai înainte de a-i înflori în obraz acele pete roșii. Și mai departe... Cunoașteți pricinile fundamentale care le declanșează ?

VOEVODUL BASARAB (*nu pricepe o iotă*) : ...pricinile fundamentale ?...

PĂRINTELE CAPELAN (*constată*) : Deci, nu le cunoașteți ! Ori eu... Și asta-i cel mai important ! Eu le cunosc...

VOEVODUL BASARAB (*se întreabă ; întrebă*) : Și dacă le cunoști ?...

PĂRINTELE CAPELAN (*logic*) : Dacă le cunosc ? E lesne de înțeles că am și leac pentru fiecare din ele.

VOEVODUL BASARAB (*nu-și crede auzului*) : Ai leac ?... Pentru fiecare ?

PĂRINTELE CAPELAN : Absolut, pentru fiecare.

VOEVODUL BASARAB (*murmură ; descumpănit*) : Părinte... (*venind asupra-i ; năprasnic*) ...ia vorbește mai limpede !

PĂRINTELE CAPELAN (*clar ; pe îndelete*) : Sire, limpede !... Mîniile Doamnei Fleur nu se iscă niciodată din senin, ci totdeauna în urma unor evenimente care — la o primă vedere — nu seamănă nici unul cu celălalt...

VOEVODUL BASARAB (*confirmă*) : ...a-devărat ! Nimic mai adevărat ! ? Intotdeauna îi sare țandăra din te miri ce !

PĂRINTELE CAPELAN : Da ! Dar asta numai aparent ! Doar aparent !... Fiindcă, dacă le privești mai îndeaproape, Sire ! Toate mîniile Doamnei Fleur !... toate supărările ei !... au la origine două temeuri ! Sînt — ca să mă exprim mai colorat — doar nesfîrșit de multe variante a două pricini fundamentale !... Din fericire, mereu aceleași ! (*Enumeră pe degete.*) „Persoana Voastră“ este una din ele ! Cel mai frecvent. A doua : modul cum o piaptănă camerista în dimineața zilei respective !

VOEVODUL BASARAB (*se miră*) : Ia uite !... Cu alte cuvinte, doar eu și femeia ei de odaie tragem ponosul ?

PĂRINTELE CAPELAN (*dezolat*) : Din păcate...

VOEVODUL BASARAB (*curios*) : Ei, și ?... Și ?...

PĂRINTELE CAPELAN : Și !... (*Narează cursiv.*) Dacă — să zicem — „Persoana Voastră“ este aceea ce-i stîrnește mînia... (*mîmînd*) îi ies în cale, așa ca din întîmplare... Am grijă, de mai înainte, să-mi compun o figură mirată... Și exclam plin de uimire : „O !, cît de frumoasă sînteți astăzi Regina mea !“ Ce credeți ?... Se duce la oglindă... Și cum oglinda ei e numai un disc de argint mai mult sau mai puțin lustruit, și nu din cristal limpede de Venetia..., picla oglinzii, înfrigurarea cu care-și caută chipul ; furia, care aduce adaos plăcut trăsăturilor ei, toate astea i-arată mai degrabă aceea ce vrea să vadă ! și nu ce-i de văzut ! (*Sună ca o axiomă.*) Și vă iartă, Sire... Fiindcă, încă nu s-a născut femeia care să stăruie în supărare pe-acela care... fie — prin orice mijloc ! — o face să arate mai frumoasă decît e.

VOEVODUL BASARAB (*cu satisfacția lucrului bine făcut*) : Vezi ! Vezi !... Ce bine-am făcut eu că nu i-am cumpărat ciobul ăla de oglindă cu care o tot ispitea pungașul de genovez ! Pe lîngă că mă costa o groază de bani, iacă că-că-și mai vedea, biata de ea, și toate crețurile din obraz, pe deasupra... (*Intim ; ca între bărbați.*) Dar, ia spune... Cînd femeia ei de odaie o trage de păr..., cum te descurci ?

PĂRINTELE CAPELAN (*în continuare*) : ...mai dificil. Totuși, o scot la capăt cu ajutorul unei lungi — foarte lungi — conversații despre fizicul cameristei ; prin care constatăm — și eu și Maiestatea Sa — amîndoi de comun acord : ba că are nasul prea lung, gleznele

mai... prea butucănoase !... Sinul, nu îndeajuns de evident...

VOEVODUL BASARAB (*intrerupe*): Stai, măi! Asta nu-i adevărat! (*De cea mai bună-credință.*) Femeia ei de odaie... Las' că am văzut-o eu !... e întocmită, peste tot, tocmai cum cade bine ochiului bărbătesc să privească ! (*După o clipă; reflectind.*) Ba, dacă vrei să știi, e și mai tinără și mai frumoasă decât nevastă-mea !

PĂRINTELE CAPELAN (*calm*): Știu, Sire... Nu-mi spuneți o noutate !... Și tocmai că din asta decurg mîniile Doamnei Fleur; și nicidecum din felul cum o piaptănă.

VOEVODUL BASARAB (*total nedumerit*): Și-atunci ?...

PĂRINTELE CAPELAN (*ridică din umeri*): Și-atunci... Din vorbă în vorbă, ajungem la concluzia că biata cameristă, în pofida înfățișării ei — aparent — nespus de atrăgătoare, în fapt, e plină de cusururi trupești... Ei, și cînd ajungem la concluzia asta, o iartă și pe ea, Sire !... Fiindcă, încă nu s-a născut femeia care să nu iubească, sincer, pe toate semenele ei care sînt mai urite decît ea !

VOEVODUL BASARAB (*cu admirație*): Dibaci măi ești, măi !... Ești dracul gol !

PĂRINTELE CAPELAN (*modest*): Nu, Sire ! Am spirit de observație.

VOEVODUL BASARAB (*tresare*): Dar ! Părinte !... Noi pierdem timpul !

PĂRINTELE CAPELAN (*de acord*): Aveți perfectă dreptate. Pierdem timpul !

VOEVODUL BASARAB: Dă fuga și-ți folosește leacurile... Grabnic !

PĂRINTELE CAPELAN (*se precipită spre ieșire*): Zbor, Sire !... Zbor !

VOEVODUL BASARAB (*din urmă-i*): Măi !... Ai grijă !

PĂRINTELE CAPELAN (*ieșind*): Nici o grijă ! (*Se întoarce.*) Dar...

VOEVODUL BASARAB: Ce-i ?

PĂRINTELE CAPELAN: Sire !... Ca să recuperăm din timpul pierdut... Astăzi cine-i împricinatul ? Dumneavoastră, sau camerista ?

VOEVODUL BASARAB: Păi... Cum să-ți spun... (*Arătînd cocoul aruncat.*) Totul a început de la cocoul de colo... A zis că miroase a oaie.

PĂRINTELE CAPELAN (*radios*): Perfect ! Cu-alte cuvinte, „Persoana Voastră”. Cu-atît mai simplu ! (*Pleacă.*)

VOEVODUL BASARAB (*il oprește*): Nu, nu !... Stai că nu ți-am spus tot.

PĂRINTELE CAPELAN (*asigură*): Atît mi-e deajuns. Mai mult nu-i necesar.

VOEVODUL BASARAB (*insistă*): Stai, măi omule !... (*Nu știe cum să înceapă.*) Ei, și pe urmă... (*Rememorînd faptele, se înfurie.*) Pe urmă a turbat !

PĂRINTELE CAPELAN (*remarcă zîmbind*): Trebuie să înțeleg că și-a exprimat o dorință... Pe care i-ați refuzat-o...

VOEVODUL BASARAB (*categoric*): Și pe bună dreptate, fiindcă... (*Începînd să fiarbă.*) Părinte ! Ia întrebă-mă numai ce și-a dorit ?... Da ! Da ! Întrebă-mă !... Ca să auzi... Ca să te miri auzind — cea mai năstrușnică, cea mai smintită dorință ce și-a făcut vreodată cuib într-un cap de muieră !...

PĂRINTELE CAPELAN (*dorind să înceie discuția*): Sire ! Timpul ni-e măsurat !... (*Merge către ieșire; din prag.*) Dorințele Doamnei Fleur au fost, sînt și vor fi — dintotdeauna — mai mult sau mai puțin absurde !... (*Cu brațele în lături; resemnat.*) Nu mă miră, oricît ar fi de năstrușnice ! (*Urea să iasă.*)

VOEVODUL BASARAB (*venind spre el*): Nu, zău !... Nici dacă-ți spun că vrea să-i cumpăr rochii tocmai de la marginea lumii ?... Unde și-a înfărcat dracul pruncii... Tocmai din tîrgul cel mare al Franciei ?!

(*Dacă trăsnetul ar fi căzut, în ziua aceea de toamnă timpurie, pe palatul celui dintîi vevod al Ulahiei, bătrînul capelan s-ar fi speriat cu mult mai puțin decît la auzul acestei vești.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*aproape fără glas*): Ce spuneți ?!... (*Venind cu repeziune spre Vevod.*) Sire ! Doar nu vreți să spuneți că Doamna Fleur do-rește rochii de la Paris ?

VOEVODUL BASARAB (*constată cu vădită satisfacție*): Te miră, da ?... Și încă cu vîrf și îndesat !

PĂRINTELE CAPELAN (*scutură din cap tulburat*): Nu ! Asta nu mă miră ! Asta mă îngrozește !...

VOEVODUL BASARAB (*nelămurit*): Te îngrozește ?...

PĂRINTELE CAPELAN: ...nespus !... (*Cu oarecare solemnitate.*) Sire ! O știu din îndelunga mea experiență de capelan și duhovnic la multe curți crăiești. Cînd o regină își dorește, fie rochii, ori alte accesorii de-ale femeilor, de la Paris... (*Ridică treptat vocea.*) Leacul care stîrpește radical și definitiv această molimă... (*Continuă tot mai scandalizat.*) Fiindcă-i o molimă, Sire !... O molimă îngrozitoare, ce bintuie cu furie în toată Europa !...

VOEVODUL BASARAB (*il întrerupe*):

Măi... Lasă bolima... Leacul!...

PĂRINTELE CAPELAN (*nervos, agitat*):

Leacul e unul singur!

VOEVODUL BASARAB: Unul din cele

două care le-ai spus adineauri.

PĂRINTELE CAPELAN (*violent*): Nu!

Tocmai!... Nu-i nici unul din cele două

care s-au spus adineauri... (*Tulburat,*

palid, murmură.) Nu, nu!... O, nu!...

VOEVODUL BASARAB (*se miră, se*

sperie): Ce-i? Ce se întâmplă? Ești

galben! Ești bolnav?...

PĂRINTELE CAPELAN (*murmură*):

Nu, nu...

VOEVODUL BASARAB: Ba da!... (*Il*

conduce, trage un scăunel.) Ia șezi...

(*Bătrînul se așază*.) Așa... Hai! Fii cu-

minte și spune... Dar limpede: care-i

leacul cînd o femeie vrea rochii de la

Paris?

PĂRINTELE CAPELAN (*disperat*):

...rochiile de la Paris!... Numai și nu-

mai rochiile de la Paris, Sire!... În

rest, nimic altceva!

VOEVODUL BASARAB (*rizînd verde*):

Glumești?...

PĂRINTELE CAPELAN (*oftînd*): Nu,

din păcate!... De altfel (*se ridică*) cu

astfel de lucruri nu se glumește...

(*Pe neașteptate — sinistru — un ne-*

chezat de cal sfîșie liniștea.)

VOEVODUL BASARAB (*tresare*): Ce-i?

PĂRINTELE CAPELAN (*la fereastră,*

privind spre curte): Ce rivnă preves-

titoare de rău dovedesc și slugile voas-

tre astăzi... Au scos caii din grajd și-i

prind în ham.

P a u z ă

VOEVODUL BASARAB (*izbucnește mi-*

nios): N-am!... N-am bani de dat pe

zdrențe de la... De orișunde ar fi!...

(*Se apropie*.) Ba ca să-ți spun drept...

Am încropit ceva aur, însă... (*Uădit, îi*

este rușine s-o mărturisească unui stră-

in.) Sînt pe la noi, în Valahia, mai pe

toate drumurile, niște gropi..., niște

gropi...

PĂRINTELE CAPELAN (*în completare*):

Care se sapă singure! De-a lungul a

trei generații! Și drept în mijlocul dru-

mului!...

VOEVODUL BASARAB (*nemulțumit*):

Cum!?... Le cunoști?

PĂRINTELE CAPELAN: Dacă le cu-

nosc!... Nu mai departe, astăzi, eu în-

sumi am avut de-a face cu una din

ele. (*Arată poalele sutanei*.) Vă rog să

priviți rezultatul.

VOEVODUL BASARAB (*privind*): Ei,

tocmai! De asta!... Și pentru altele...

Am hotărît să le stîrlesc pe toate! Să

nu mai fie nici una!

PĂRINTELE CAPELAN (*impresionat*):

O, Sire! Dacă veți izbuti vreodată să

duceți la bun sfîrșit treaba asta... Cert!

Sînteți un voevod mare! (*Reflectînd*.)

Numai în focul lucrului... Un sfat! Nu

uitați să aduceți și niște zdrențe din

alea de la Paris...

VOEVODUL BASARAB (*negustorește*):

Ei! Aici e aici... Și una și alta, deo-

dată, nu-s cu puțință. Ori una! Ori

alta!

PĂRINTELE CAPELAN (*dezolat, foarte*

clar): Atunci... Doamna Fleur va ple-

ca.

VOEVODUL BASARAB: Nu, dacă te

grăbești să-mi dai o mină de ajutor.

PĂRINTELE CAPELAN: Cum? Toate

zările-s negre. Toate porțile s-au în-

chis.

VOEVODUL BASARAB: Ai făgăduit!...

Nu uita că mi-ai făgăduit să-mi fii

prieten pînă la moarte!

PĂRINTELE CAPELAN (*ridică din u-*

meri): De făgăduit, am făgăduit cu...

(*Întoarce fața*.)

VOEVODUL BASARAB (*il ocolește, vine*

în fața lui): Părinte!...

PĂRINTELE CAPELAN (*neputincios, cu*

brațele în lături): Sire!...

VOEVODUL BASARAB (*stăruie*): ...Gin-

dește!... Te socoate!... Ești înțelept!

Ești cărturar! Ești dibaci, ești vi-

clean!...

PĂRINTELE CAPELAN (*admite*): Poa-

te! Și tocmai de aceea îmi zic că nu

mai e nimic de făcut.

VOEVODUL BASARAB (*repetă, cu glas*

rău): Nu-i nimic de făcut!... (*În șoa-*

lă.) Pe semne că n-ai iubit niciodată!...

(*Minios nevoie mare*.) Nu! Nu!... Ni-

ciodată nu ți-ai zis că pămîntul e bun

și darnic... Și asta numai fiindcă pasul

ei încălțat în condur ușure de argint

calcă țăr'na pămîntului!... Iar cerul nu

e albastru fără un alt temeț decît acela

că-i fură din ochi vopseaua cu care-și

smolește bolta! (*Se înfioară*.) Noaptea

e neagră! Moartea, neînduplecată și în-

dărătnică! (*Sincer*.) Nu mă sperii de

noapte! Căci părul ei... Părul ființei

ei de femeie pe care uneori mi-l lasă

să i-l dezmierd... e mai negru ca noap-

te! Nici de moarte nu mă tem! Căci

firea ei... Firea-i semețată, din veche

stirpe frîncească..., e îndărătnică și mai

de neînduplecat decît moartea... (*Se*

dezlănțuie, turbat.) Nu! Nu! N-ai iu-

bit niciodată, dacă, atunci cînd — așa

cum ai spus — toate zările-s negre,

toate porțile s-au închis..., îngădui dez-

nădejdi să te îmbrățișeze...

PĂRINTELE CAPELAN (*a rămas tot timpul calm, impasibil; întreprușe*): Lucidității, Sire! Îngădui lucidității să-și dea verdictul! Așa-i corect spus.

VOEVODUL BASARAB: Adică?

PĂRINTELE CAPELAN: Adică, astfel stînd lucrurile... Hotărît! Nu-i nimic de făcut!

(*Voievodul strivește o înjurătură între dinți. Rămîne tăcut, adîncit în gînduri. Părintele Capelan îl asistă, senin, neutru.*)

COPILUL DE CASĂ (*intră în vîrful picioarelor, se înclină*): Măria Ta! Prea iscusitul vostru supus, Cel Mai Mare Croitor al Lumii, așteaptă să vadă lața Măriei Tale. (*Gest spre anticameră.*)
VOEVODUL BASARAB (*îl ascultă; după o clipă, scurt*): Să plece! Să vie mai tîrziu.

(*Copilul de casă se înclină și iese.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*a ascultat atent, avansînd*): Sire!

VOEVODUL BASARAB (*adîncit în gînduri; gest*): Taci.

PĂRINTELE CAPELAN (*insistă*): Sire!...

VOEVODUL BASARAB: Ce vrei?

PĂRINTELE CAPELAN (*gest spre anticameră*): Acest om... Croitorul...

VOEVODUL BASARAB (*iritat*): Am spus să plece.

PĂRINTELE CAPELAN: Nu! Tocmai!... Să nu plece.

VOEVODUL BASARAB (*nelămurit*): De ce să nu plece?

PĂRINTELE CAPELAN: Ascultați! Cu puțin înainte eu însumi am fost la el acasă. Întîmplător!... (*Cu însușire.*) Și, Sire!... Nu era acasă la el!

VOEVODUL BASARAB: Tot ce se poate. Mai niciodată nu-i acasă la el.

PĂRINTELE CAPELAN: Exact! Și-acum e aici. Deci!... Asta ce înseamnă?

Că a sosit, între timp, de undeva din țări străine.

VOEVODUL BASARAB: Și?... Ce-i dacă a sosit între timp, de undeva din țări străine?

PĂRINTELE CAPELAN: Vă explic... M-a inspirat o întîmplare de astăzi. Propriu-zis, un zvon... Umbă vorba — nu știu dacă știți — că el v-ar coase toate vestimintele.

VOEVODUL BASARAB (*furios*): Ei!... Nu-i adevărat! (*Sever.*) Părinte! Pof-tesc să se știe — și o dată pentru tot-deauna — că eu îmi cos hainele la un meșter de mare vază...

PĂRINTELE CAPELAN (*atestă*): ...fai-mos!... Cel mai iscusit și cel mai scump din întreaga Italie!

VOEVODUL BASARAB (*cu voce de tunet*): ...aceiași care-l îmbracă pe Do-gele Veneției.

PĂRINTELE CAPELAN: Știu, Sire! O știu!... Și tocmai de aceea am combătut acest zvon cu cea mai mare străș-nicie.

VOEVODUL BASARAB: Cum?... Vreau s-o știu! Cum ai făcut-o?

PĂRINTELE CAPELAN: ...Păi cum... Am dat cele mai depline asigurări că nu e așa. Că nu așa-i adevărul.

VOEVODUL BASARAB (*nemulțumit*): Nu-i deajuns! (*Îl cheamă.*) Ia vino... (*Deschind nervos cîțiva nasturi de sus ai vestonului.*) Te învăț eu ce să spui... Dacă se mai întîmplă s-o mai auzi. Ori de te întreabă cineva... (*Arătînd ceva la căptușeală.*) Uite! Vezi petccuțul așa negru, scris cu litere galbene. ta-lienești? (*Răspicat, tare.*) Este dangaua celui mester și-a breslei lui!

PĂRINTELE CAPELAN (*privește, face ochi mari*): O, Lucifer!

(*Bătrînul capelan ride cu lacrimi, în-delung.*)

VOEVODUL BASARAB (*după un timp, furios*): De ce rîzi, măi?

PĂRINTELE CAPELAN (*se amuza nespus*): O, Sire! Așadar, iată la ce folosesc acele atît de misterioase petece negre, cusute cu litere din alfabetul la-tin (*ride*), pe care bietul tînăr, în ne-știința lui de a le descifra, le numea „floricelă galbene!”... (*Cu arătătorul spre haina Voievodului.*) O etichetă în fals!

VOEVODUL BASARAB (*crunt*): Părin-te! Fără glumă!

PĂRINTELE CAPELAN (*serios*): ...Fără glumă! (*Gest spre anticameră.*) El! ni-meni altul decît el, vă coase toate vest-mintele! (*Fiindcă Voievodul schițează un gest de protest.*) Vă rog! Nu încera-țați a mă convinge de contrariul! Pro-ba e zdrobitoare! (*Reflectînd, întrebă.*) Numai, Sire, iată ce nu înțeleg eu...

VOEVODUL BASARAB: Ci, dă-mi pace!... (*Se întoarce cu spatele.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*se apropie*): Nu uitați! Mi-ați fost cerut ceva... Sa vă ajut! Ei bine... Foarte posibil că pot s-o fac...

VOEVODUL BASARAB (*se întoarce*): Și, fă-o!... Iute! Cît mai e timp!

Fă-o, omule!

PĂRINTELE CAPELAN: ...cu o con-diție... Dacă mărturisîți drept... Ei hai, vorbiți! La ce bun toată comedia asta?

(*Uoevodul șovăie. Murmură ceva nedeslușit.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*enervat, exasperat*): Sire!...

VOEVODUL BASARAB (*capitulează*): La ce bun! (*Apropiat.*) Măi omule! Mai întii că nevastă-mea nu poate suferi să mă îmbrac fără numai la un meșter din cale-afară de priceput și care numaidecât să fie din țările Apusului. De ce? Fiindcă... În ruptul capului n-ar crede, cum că un meșter de-al meu — un om de-al nostru valah — poate vădi iscusință mai bună în treburi din astea decît unul apusenesc... Lasă că, și de-ar crede, și tot n-ar fi de nici un folos... Vezi, măre... cum s-ar mai fuduli ea — într-altfel — pe la neamuri: fie în scrisori, fie prin bună vorbire, cum că bărbatu-său se îmbracă — nu la un fitecine — ci la un croitor cu faimă de „nouă țări și nouă mări!“ Numai că... De!... Dacă m-aș potrivi la mîntea și vorbele ei, ar trebui să scot țara la mezat! Că maistorii ăștia străini sînt mai scumpi ca păcatul!... (*În concluzie; arătînd spre anticameră.*) Și atunci... omul ăsta al meu... m-am înțeles cu el din doua vorbe și-o privire!... Îmi coase toate vestimintele într-ascuns; și are grijă să adauge din sus de buzunar, la căptușeală, plăcuța asta cu înscrisuri taliennești... (*Arată la căptușeală.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*rectifică*): Eticheta în fals!

VOEVODUL BASARAB (*cu satisfacție*): Fals-nefals!... Vorba e că o păcălesc atît de bine că n-a băgat de seamă niciodată pînă acum... (*E foarte bine dispus.*)

PĂRINTELE CAPELAN: Și-atunci... (*Gest spre anticameră.*) De ce să plece acest om?...

VOEVODUL BASARAB (*tot nelămurit*): De ce să nu plece?...

PĂRINTELE CAPELAN (*exasperat*): Sire! Dacă-i atît de priceput în meșteșugul lui... Fiindcă... Permiteți o observație... Acea ce o păcălește pe Maiestatea Sa Doamna Fleur nu-i eticheta... E haina!... Linia desăvîrșită a hainei!... Cum zic: dacă vădește asemenea talent în ceea ce privește vestimintele bărbătești (*întregind cu gestul.*) ...Femeiești, Sire. Haine de femeie!... Rochii!... Avînd, fiecare, o mică etichetă în fals... Un minuscul petecuş negru...

VOEVODUL BASARAB: Înscris în vorbire frîncească!... Pe franțuzește!

PĂRINTELE CAPELAN: Exact! VOEVOVODUL BASARAB (*ceva nu-i place*): Da... dar...

PĂRINTELE CAPELAN (*sesizînd*): Știu ce gîndiți!...

VOEVODUL BASARAB (*conchide*): Deci, nu se poate...

PĂRINTELE CAPELAN (*contrazice*): Ba se poate! Carele cu poveri sînt — ori dacă nu — vor fi mai în urmă...

VOEVODUL BASARAB: Te-am înțeles! Și vor rămîne acolo... la urma urmei lor...

PĂRINTELE CAPELAN: ...pînă sînt gata hainele!

VOEVODUL BASARAB (*venînd spre el cu brațele deschise*): Părinte!...

PĂRINTELE CAPELAN (*evită dibaci*): Să plece, Sire? (*Gest.*)

VOEVODUL BASARAB (*voios*): Nu! Să vie! (*Spre culise.*) Să vie preaciscusitul meu supus! Cel mai vestit!... Și Cel Mai Mare dintre toți Croitorii Lumii!...

(*Se apropie pași sprinteni. Uoevodul se trage înapoi și așteaptă mureș, după cum cere protocolul. Intră un bărbat înalt, cu plete albe, căutătură dreaptă și calmă. E îmbrăcat în haine de țîrgoveț, apuse-nești. O zeghe de pănură autohtonă îl înfășoară ca o mantie.*)

MARELE CROITOR (*se înclină, începe un mic discurs care tinde a se lungi în înfinit: tot timpul Uoevodul și Părintele Capelan dau semne de nerăbdare*): Măria Ta! Sosesc din țări străine. Și pretutindeni, pe orișunde am umblat, oricîte locuri am străbătut... Fie ele frumoase... Ciudate!... Pe drumul îndelungatelor mele călătorii, zi de zi, ceas de ceas, m-a mistuit un dor nestîns de țara în care m-am născut. Poate veți rîde de mine! Sau nu! Asta rămîne la bunăvoia voastră! Ca să-mi mai treacă de dor, îmi întorceam mereu privirile spre soare și mă gîndeam la tine, Măria Ta! Căci ești întocmai ca un soare voios și harnic; și strălucind pentru întîiași dată pe bolta Țării Românești!... Iar uneori, noaptea, rășărea luna, solitară și palidă. Și o asemuiam în gîndul meu cu buna, precinstita, frumoasa noastră Stăpînă... Semeață și mîndră în umbra generoasă a Soarelui... Iubita ta soție și Doamnă Fleur!...

PĂRINTELE CAPELAN (*privind spre culise: în panică*): Pe Lucifer! O zăresc... Sosește! Solitară și palidă!...

VOEVODUL BASARAB (*mirat, speriat*): Cine, măi?

**COPILUL DE CASĂ (întră, bate cu to-
iagul în podea):** Prealuminata noas-
tră Stăpînă!... Măria Sa Doamna
Fleur!

**DOAMNA FLEUR (în costum de călă-
torie; întră ca o furtună):** M-ați che-
mat, Sire!...

*(Voevodul dă cîțiva pași înapoi. Parcă-l
vede pe Diavol. Tace.)*

**PĂRINTELE CAPELAN (căt-re voevod;
aparte):** Evenimentele evoluează cum
nu se poate mai neplăcut. Treaba noas-
tră se încurcă rău.

VOEVODUL BASARAB (aparte): Pă-
rinte! Cată și-o scoate de-acî. Îndepăr-
teaz-o... Repede!

PĂRINTELE CAPELAN (aparte): O fac,
și cu cea mai mare plăcere. Dacă îmi
spuneți și cum... Prin ce mijloc?...

VOEVODUL BASARAB (răstit): Ori-
cum! Ei, haide! Fă ceva!...

**PĂRINTELE CAPELAN (cu ochii la
cer):** Sire! Mă rog la bunul Dumnezeu
să ne aibă în sfînta lui pază! (*Resem-
nat.*) Asta-i tot ce pot să fac! (*Adaugă.*)
Deși, după opinia mea, Diavolul e
mult mai competent în treburî din as-
tea! (*Se roagă pios.*)

DOAMNA FLEUR (la capătul răbdării):
Sire! M-ați chemat!

**VOEVODUL BASARAB (în mare încurcă-
tură):** Eu, Soarele meu? Eu, nu!

**MARELE CROITOR (avansînd, se în-
clină):** Eu mi-am îngăduit...

*(Tustrei cei prezenți se întorc cu fața
spre el. Sînt nedumeriți.)*

**MARELE CROITOR (începe un al doi-
lea discurs):** Măria Ta! Mărită Doam-
nă! Cu multe luni în urmă, am plecat
și-am fost mers spre apus, într-un ținut
care se cheamă Tările-de-Jos, căci
apa-i mai sus decît țărml! Acolo...
Mesteri vestiți țesători au țesut truding
îndelung, după îndemnul și sfatul meu.
un postăviator mai subțire... Sfirînd trea-
ba, am mers mai departe, am năimit
mesteri mici, calfe și ucenici. Zile și
săptămîni, am tot croit și răsroit;
mesterii mici au tăiat, calfele au cusut;
ucenicii-au dat clin și sîn și linie pos-
tavului cu fier încins la foc de cărbune,
încet... (*Ridicînd glasul.*) Douăsprezece
rînduri de haine bărbătești; douăspre-
zece rînduri de haine femeiești; pe mă-
sura voastră a amîndorora! Cele mai
frumoase și mai bune haine din lume!
(*Pauză.*) S-a întins veste de mirare.
Craiul din partea locului a pofțit să le
vadă. Am fugit într-ascuns, căci fețele

încoronate dacă pofțesc să vadă ceva
și le place, aruncă dubloni cu gră-
mada! Dacă nu vinzi, te scurtează de
cap și iau cu de-a sila... Ori, drept este
ca orișice izbîndă a minții omului, a
mîinilor lui, să fie de folos, cel dintîi,
stăpînului și locului pe care el, omul,
îl iubește cel mai mult... Acela unde
s-a născut! (*În încheiere.*) Măria Ta!
Mărită Doamnă! Carele cu poveri vor
fi aci miercuri spre seară. Joi, în prima
zi de după prima seară de miercuri!
Douăsprezece rînduri de haine bărbă-
tești; douăsprezece rînduri de haine
femeiești! Cele mai frumoase și mai
bune din lume!... La care, așa cum am
spus, zile și săptămîni, am tot croit și
răsroit; meșterii mici au tăiat, calfele
au cusut; ucenicii-au dat clin și sîn
și linie postavului, cu fier încins la
foc de cărbune, încet... Rodul mîinilor
mele! Vă stau la vedere și îndemină!...

*(Voevodul e verde-negru. Bătrîmul Ca-
pelan, dezolat și resemnat. Doamna Fleur,
plictisită.)*

**DOAMNA FLEUR (socoate de cuviîntă
să spună ceva; într-o doară):** Și... Unde
s-au întîmplat toate astea?... Croit...
cusut... călcat!?

MARELE CROITOR (meșteșugărește):
...unde, Mărită Doamnă, decît acolo...
unde poți năimi meșteri, calfe și uce-
nici, oricît de mulți și cînd pofțești...
La Paris!

(Cuviîntul cade ca un trăsnet.)

DOAMNA FLEUR (aiurită): Paris!...
Așadar... Sire! Voi avea rochii de la
Paris? Sire! Răspundeți! E-adevărat?

*(Voevodul Basarab e într-un atare im-
pas că nu poate și nici nu știe ce să
răspundă.)*

**PĂRINTELE CAPELAN (intervine, ener-
gic):** Destul!... Sire! E timpul să mă-
turisiți! E timpul să dăm în vileag
adevărul!

VOEVODUL BASARAB (năuc): Adevă-
rul?...

PĂRINTELE CAPELAN (clar): Da! A-
devărul! (*Căt-re Doamna Fleur.*) Re-
gina mea! Astăzi v-ați exprimat o
dorință... Marele vostru soț însă s-a
fost gîndit la ea cu mult dinainte. În
cea mai mare taină și-a dat poruncile
de cuviîntă și... (*Arătînd spre Marele
Croitor.*) Și v-a îndeplinit-o!

DOAMNA FLEUR (în dubiu): Da... To-
tuși... Ce-a fost atunci... refuzul ace-
la?... (*Se cutremură toată.*) Odios!
Groaznic!

PĂRINTELE CAPELAN : Acel refuz !...
Ce-a fost ? (*Face haz.*) Un mic... Un
foarte mic viclesug. Regina mea ! Pen-
tru ca bucuria voastră să vă fie cu-atît
mai sporită !... Nu-i așa, Sire ?

VOEVODUL BASARAB (*topit de dra-
goste, către femeia lui*) : Soarele meu
de aur !...

DOAMNA FLEUR (*se apropie de soțul
ei ; privindu-l drept în ochi*) : Stăpînc,
te iubesc, te iubesc ! (*Cade în genu-
chi ; îi sărută mina.*)

(*Marele Croitor asistă uluit.*)

CORTINA

P A R T E A A C I N C E A

Scena : la cîteva zile după aceea, în marea sală a palatului. Două scaune dom-
nești. Lavițe pe lingă pereți. O perdea galbenă montată ad-hoc. Ca la un semn, boieri
și juținese umplu scena în cîteva clipe. Copilul de casă abia prididește să anunțe
intrarea unor persoane mai de vază.

COPIUL DE CASĂ (*lovind cu toiagul
în podea*) : Înălțimea sa Dragotă ! Mare
Spătar ! Cu dreaptă și credincioasă
slujbă !

(*Marele Spătar e îmbrăcat într-o splen-
didă armură de cruciat.*)

COPIUL DE CASĂ : Sfinția Sa Pă-
rintele Capelan ! Duhovnicul Măriei
Sale Doamnei !

(*Părintele Capelan e, ca de-obicei, mo-
dest și așabil.*)

COPIUL DE CASĂ : Înălțimea Sa Ve-
verită ! Vistiernic ! Cu dreaptă și cre-
dincioasă slujbă !

(*Vistiernicul e un bătrînel pîrpiriu cu
părul alb, colilie.*)

COPIUL DE CASĂ : Înalt Prea Sfîntul
Episcop al Ungro-Vlahiei !

(*Sfîntul Episcop e scund și bine legat.
Negricios la chip. Bărbat între două
vîrste.*)

COPIUL DE CASĂ (*cu cel mai autentic
accent parizian*) : Fleur-Marie-Joséph-
Antoine-Isolde-Blanche-Agathe ! din
Casa de Anjou ; regi ai Ungariei. Nea-
popului, Aragonului și Insulei Major-
ca !... Și Doamnă a Valahiei ! (*Lovind
încă o dată cu toiagul ; neaș.*) Măria
Sa Basarab Voevod cel Dintii ! Intem-
ietorul Țării Românești !

(*Intră Voevodul, ținîndu-și de mină so-
ția. Doamna Fleur e luminoasă ca o zi
însorită.*)

VOEVODUL BASARAB (*voios*) : Voie
bună și pace tuturor !...

(*Evident, e o adunare intimă. Eticheta
e mai degrabă occidentală, avînd în ve-
dere foarte strînsele legături cu lumea
catolică. După ce răspunde închinarea
celor de față, Voevodul sărută dreapta
Episcopului, apoi se amestecă în mulțime.
Se discută pe grupuri.*)

VISTIERNICUL (*către Spătar*) : Spătare!
adevărat ce se aude ?

MARELE SPĂTAR : Vistiernice !, nimic
mai adevărat decît ce se aude. Măria
Sa a hotărît să cumpere orologiu pen-
tru turnul cel mare.

VISTIERNICUL (*se miră*) : Orologiu !...

MARELE SPĂTAR : Da ! Zice-se că e
un fel de... (*Cheamă.*) Părinte !... Că
ești mai cu deprindere într-ale vorbirii...
Ia zi : ce-i orologiu ?

PĂRINTELE CAPELAN (*se apropie*) :
Dragă Mareșale... (*Salută.*) Sluga dumi-
tale. Vistiernice ! (*Enunță.*) Orologiul
este un instrument genial, care folo-
sind — nu-i așa ! — acel foarte sim-
plu principiu al pendulației universale,
plus oarecare legi ale mecanicii... (*lasă
voit o pauză*) ...descifrează și pune în
evidență cu prisosință cea mai tulbu-
rătoare taină a lumii noastre... Conflic-
tul dintre om și timpul lui !...

VISTIERNICUL (*către Spătar, nedume-
rit*) : Să vezi minune !... Am ascultat...
(*gest către bătrînul capelan*) ...și mi s-a
părut a pricepe fiecare cuvîntel pe care
l-a rostit. Dar, cînd să le pun pe toate
cap la cap, să prind de coadă înțelesul
lor cel mare, aș ! Nu înțeleg nimica !

MARELE SPĂTAR (*ride*) : Păi cum să
înțelegi dacă... (*Îl bate pe umăr pe*

bătrînul capelan.) Mare şugubăţ mai eşti!... Dacă Părintele Capelan ne-a vorbit pe limba dumisale de-acasă... (Clar.) Pe talieneşte, măi!

VISTIERNICUL (*lămurit*): ...pe talieneşte! (*Clatină din cap*.) Mă miram eu!... Vra să zică, pe talieneşte!...

PĂRINTELE CAPELAN (*o clipă nedumerit*): ...dar!... (*Pricepînd cum stau lucrurile.*) O, da! fireşte, fireşte... (*Enunţă.*) Dragii mei, orologiul măsoară, cu oarecare aproximaţie, scurgerea vremii...

VISTIERNICUL (*meditează cu voce tare*): ...Surgerea vremii!...

(*Marele Spătar conversează în continuare cu Părintele Capelan. În colţul opus, Sfîntul Episcop stă retras, adîncit în gînduri.*)

DOAMNA FLEUR (*venind spre el, veselă*): Monsenior!... Ceru-i senin! Soarele străluceşte ca un diamant solitar, şlefuit cu mare măiestrie! Fruntea dumitale e adumbrită de nori!...

SFÎNTUL EPISCOP (*oftînd*): ...unelţirile Diavolului, Mărită Doamnă! Diavolul nu conţineşte nici o clipă de-a unelţi!...

DOAMNA FLEUR (*dezolată*): O!... Iarăşi despre „unelţirile Diavolului“, Monsenior... De vreo cîteva zile, soţul meu, pînă şi în somn, vorbeşte numai despre „nişte gropi din mijlocul drumului“... Iar Părintele Capelan, duhoynicul meu, nu pierde nici un prilej, fără a strecura tot felul de aluzii cu privire la (*citează*): „legătura indisolubilă dintre unelţirile Diavolului şi costul vestmintelor femeieşti“... Ori, în condiţiile astea — să nu mi-o iei în nume de rău — accept orice subiect de conversaţie în afară de gropi sau unelţirile Diavolului!... (*Se depărtează rîzînd.*)

(*Sfîntul Episcop oftează din greu. Rămîne tulburat.*)

VISTIERNICUL (*exclamă nedumerit*): Scurgerea vremii!... (*Către interlocutorii săi.*) Oameni buni! Sfirşeşte soarele de umblat, trece şi ziua! Se învîrteşte Carul Mare o dată în jurul oiştii lui; cîntă cocoşul de trei ori... Iacă, trece şi noaptea! Vine Sfîntul Vasile; trece şi anul! Ți-albeşte părul... Trece şi viaţa! (*interpelează.*) Măria Ta! Ce-i nevoie de orologiu?

VOEVODUL BASARAB (*venind aproape*): Boierilor! Nu-i nimic mai adevărat că poţi socoti mersul timpului, fie după cîntatul cocoşului, ori alte semne,

mai multe. Numai... Cîtă vreme cocoşul cîntă doar de trei ori pe noapte... Ei!... Orologiul cu mecanismul lui înţelept dînd semn la fiecare sfert de ceas, la fiecare clipă ce trece..., te goneşte din urmă... Îţi aduce aminte mereu că-ţi fuge timpul!... Şi încă n-ai terminat ce-ai început! Sau, nici n-ai început ce vrei să termini! Asta-i lucru de mare preţ!

(*Marele Spătar şi Vistiernicul sînt întrutotul de acord.*)

VOEVODUL BASARAB (*către Vistiernic*): Şi... Fiindcă veni vorba... Boier Veverită! Cum ţi-au mers treburile?

VISTIERNICUL (*raportează*): Măria Ta! Precum ai poruncit, birul s-a strîns cu dreptate, dar fără păsuire. Doar că la negustorii genovezi — ca de obicei — oarecare neînţelegere şi tocmeală...

(*Conversaţia merge mai departe neauzit.*)

DOAMNA FLEUR (*se reîntoarce către Sfîntul Episcop*): Şi, la urma urmei, Monsenior!... Îţi imaginezi ce s-ar întîmpla dacă într-o bună zi — să zicem aşa, prin absurd — Satana şi-ar înceta cu totul unelţirile?

SFÎNTUL EPISCOP (*repediază din capul locului atare posibilitate*): Mărită Doamnă!...

DOAMNA FLEUR (*insistă*): Nu! Nu! Te rog să-ţi imaginezi! Ori dacă nu, o fac eu... (*Pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios.*) O, Monsenior!... Dacă într-o bună zi Diavolul şi-ar înceta unelţirile, dumneavoastră Sfinţii Părinţi ai bisericii aţi deveni — deodată, aşa, pe nepusă masă — nişte bieţi oameni fără nici un fel de activitate... Trebuind, fie să vă îndreptaţi către alte îndeletniciri omeneşti mai trudnice... Ceea ce, tare mă tem că nu v-ar fi pe plac!... Fie, aţi încerca să-l scoateţi din nou la iveală pe Satana, inventîndu-l de astă dată dintru bun început... Lucru care — avînd în vedere că sînteţi inspiraţi de harul divin — nu mă îndoiesc că v-ar reuşi! De minune... Poate cu mult mai iscusit decît s-a născocit el însuşi! (*Avertizează.*) Numai că, trebuia asta v-ar împovăra conştiinţa cu un păcat de moarte. Şi-abia atunci ar trebui să fiţi cu adevărat trişti... La gîndul că speriaţi lumea cu o ficţiune... ceva ce nu există!

SFÎNTUL EPISCOP (*dorînd să încheie cît mai grabnic discuţia*): Mărită Doamnă! Cît despre asta... să n-aveţi nici o grijă! Diavolul, nu-i nevoie a

fi născocit. Satana este și uneltestea!
DOAMNA FLEUR: Ei, și totmai de asta... Nu fi trist!... Mai degrabă te bucură!

SFINTUL EPISCOP (*admite, oftînd*):
Da, da... Numai că uneori o face peste orice măsură... (*Scapă fără voie.*) Ca de pildă azi-noapte!

DOAMNA FLEUR (*atentă*): Azi-noapte?... Ce s-a întîmplat azi-noapte?

SFINTUL EPISCOP (*refuză net*): ...nimic! Nimic, care să merite a fi și spus!

DOAMNA FLEUR (*cîntărindu-l din priviri*): Monseniore! Mi-ar plăcea să greșesc... Dar?... Nu cumva, azi-noapte... ai jucat zaruri cu duhovnicul meu?

SFINTUL EPISCOP (*tresare; apoi furios*): Ce vă îndreptățește s-o credeți, Mărită Doamnă?

DOAMNA FLEUR: Ieri a fost miercuri... Ori, totdeauna în serile de miercuri...

SFINTUL EPISCOP: Da! Avem sfat!... Dar ce vă îndreptățește să credeți că am jucat zaruri? Și n-am citit, de pildă, din Cărțile Sfinte?

DOAMNA FLEUR (*se amuză*): Cărțile Sfinte!... O, Monseniore!... Dacă poți să-ți închipui că bunul meu capelan și duhovnic și-ar pierde bunătate de nopți ca să citească în doi Cărțile Sfinte! Cînd, dacă o face de unul singur, le pricepe cu mult mai bine! Și-apoi, dacă nu l-aș cunoaște!... Dacă nu l-ar cunoaște, de altfel, întreaga Europă!... (*Fiindcă Episcopul face ochi mari.*) Da! Da! Mai anii trecuți — tot așa, într-o noapte — el și Ducele Burgundiei au citit cu atîta hărnicie din „Cărțile astea Sfinte”, încît spre dimineață Ducele pierduse: toate castelele, toate domeniile, caii, armele, ciinii de vinătoare... Într-un cuvînt, totul!... Și... Ce coincidență!... Arăta întocmai ca dumneata. (*Pufnind în ris.*) Galben, ca un hering afumat!

SFINTUL EPISCOP (*în incurcătură*): Galben! (*Aară evaziv.*) Asta pesemne din pricina luminii care vine de la vitralii...

DOAMNA FLEUR (*calm*): Vitralii!... Palatul nostru n-are vitralii. (*Sigură.*) Monseniore! Spune drept! Ai jucat?... Da?

(*Sfîntul Episcop murmură ceva între da și nu.*)

DOAMNA FLEUR: Ei, hai, răspunde. Ai jucat, nu-i așa? Ai jucat și-ai pierdut?...

SFINTUL EPISCOP (*într-un singur oftat*): Totul, Mărită Doamnă! Totul, la

fel ca Ducele Burgundiei: întreg episcopatul, cu toate moșiile, robii, pădurile, satele... Toate odoarele mînăstirilor!... (*Tremurînd de furie.*) Vedeți cîrja asta din mîna mea? Nu-i a mea! Acum e a lui! Potcapul! Anterul!... Și nu s-a mulțumit doar cu atît. Pînă la urmă, mi-a mai întins și-o cursă... O capcană vicleană...

DOAMNA FLEUR: O capcană?

SFINTUL EPISCOP: Da! A zis că mi le dă pe toate înapoi dacă îi dau în schimb... (*Izbucnește.*) Ce credeți?... Un stejar și niște petece de hîrtie.

DOAMNA FLEUR (*nelămurită*): Monseniore! Nu știu ce vrei să spui... Unde-i, capcana?

SFINTUL EPISCOP: Păi, este. Trebuie să fie pe undeva!... Ia gîndiți!... Să mă cîștige cu totul, care, va să zică, să mă aibă în mîna lui... Și-apoi să mă scape din mîna — uite așa printre degete — în schimbul a o nimica toată? Nu! Nu e smintit! Aici se ascunde o... Ceva!

DOAMNA FLEUR: După părerea mea, aici nu se ascunde nimic. Nici o capcană.

SFINTUL EPISCOP: De ce o spuneți? Aveți cumva vreun tezei?

DOAMNA FLEUR (*evaziv*): Da... Cred că da... (*Povestește din amintire.*) Cînd a jucat cu Ducele Burgundiei, și-atunci s-a petrecut ceva asemănător... I-a înapoiat totul, în schimbul cîtorva sticle cu vin vechi de trei secole... Pe care, mai apoi, le-a băut pînă la ultima — tot într-o noapte —, dar nu de unul singur, ci împreună cu pîgubașul. Adică, tot cu Ducele Burgundiei...

SFINTUL EPISCOP: Și?... S-a mulțumit doar cu-atît? N-a cerut mai mult, nimic altceva?

DOAMNA FLEUR (*se miră*): De bună seamă!... De vreme ce nu-i trebuia altceva... De ce să ceară mai mult?

SFINTUL EPISCOP (*ușurat*): Mărită Doamnă! Îmi luați o piatră de pe inimă! (*Se închină cu evlavie.*)

(*Tîrîra femeie îl privește o clipă. Se întoarce. Pleacă.*)

DOAMNA FLEUR (*către soțul ei*): Sire! Rochiile mele de la Paris! Vreau să le văd...

VOEVODUL BASARAB (*vine în grabă către Părintele Capelan*): Părinte! Ai fost? Ai văzut?

PĂRINTELE CAPELAN (*aparte*): Sire, am fost. De văzut, n-am văzut nimic.

VOEVODUL BASARAB: Nimic!... De ce n-ai văzut nimic?

PĂRINTELE CAPELAN (*șovăind*): ...Ce să zic... Poate greșesc... Dar, după părerea mea, acolo se petrece ceva ciudat.

VOEVODUL BASARAB (*sare ca ars*): Ciudat!... (*Emite tot felul de presupuneri.*) N-are hainele?... N-au venit carele cu poveri?... Ori? Au venit, dar au fost tîlhărite pe drum?

PĂRINTELE CAPELAN (*îl liniștește*): Nu!... Carele cu poveri au venit. Și are hainele! Sau cel puțin așa presupun... Numai că... Sire!... Nu vrea să le arate decât deodată la toată lumea și la un moment oportun.

VOEVODUL BASARAB: Și unde-i?

(*Părintele Capelan înalță din umeri.*)

COPILUL DE CASĂ (*oficial*): Măria Ta! Prea iscusitul vostru supus, Cel Mai Mare Croitor al Lumii, așteaptă smerit...

VOEVODUL BASARAB (*scurt*): Ce-așteaptă? Să intre numaidecît!

(*Copilul de casă bate cu toiagul în podea.*)

MARELE CROITOR (*întră sprinten; către Uoevod și toată lumea*): Iertați pentru întârziere! N-a fost pe voia mea... Dar vorba ceea... Cu cît așteptarea-i mai grea, cu-atît daru-i mai arătos!... (*Se închină; începe un alt discurs.*) Măria Ta! Mărită Doamnă! Cinstite fețe cu obraze subțiri! De ani și ani mă tot gîndesc... Caerul minții e încilcit din cale-afară... Firul gîndirii se toarce cu greu; pe-alocuri prea gros și strică înfățișarea țesăturii; uneori prea subțire, și-acolo țesătura se rupe... Dar într-o bună noapte mi-a fost venit lumina! Precum am spus, am plecat și-am umblat...

VOEVODUL BASARAB (*întrerupe*): Bătrîne! Prea multă vorbă!... Poftim să vedem hainele!

MARELE CROITOR (*de acord*): Pe drept cuvînt, Măria Ta! Prea multă vorbă! (*Ridică brațul; cu glas alterat de emoție.*) Pofțiți și vedeți cele mai frumoase și mai bune haine din lume!

(*Marea perdea galbenă se dă la o parte trasă de mîini nevăzute. Apar la vedere: cinci bărbați și cinci femei, stînd nemișcați ca manechinele; îmbrăcați în costume și rochii croite după moda anului în care se joacă spectacolul. Un strigăt de stupeoare se desprinde din toate piepturile.*)

DOAMNA FLEUR (*înfricoșată*): Ce-s astea?

VOEVODUL BASARAB (*nedumerit*): Ce-i drept, bătrîne!... Ce-s astea?

MARELE CROITOR: ...precum s-a spus... Cele mai frumoase și mai bune haine din lume!

VOEVODUL BASARAB (*nelămurit*): Stai, măi!... Ia stai!... Cu alte cuvinte, tu vrei să spui că omenirea... Oamenii vor purta vreodată astfel de haine?

MARELE CROITOR (*cu certitudine*): Măria Ta! De vreme ce oamenii, binevoind a uita cum mă cheamă pe nume, mi-au zis că-s Cel Mai Mare Croitor al Lumii!... De vreme ce ani și ani m-am gîndit!... Și într-o bună noapte doar, mi-a fost venit lumina..., numai-decît că-i așa... (*Invitînd.*) Dar... Pofțiți și cercați... Pofteste, Măria Ta!...

(*Uoevodul se lasă condus spre ieșire. Scena pare populată cu statui de piatră. Nimeni nu se mișcă. Nimeni nu vorbește. După câteva momente, Uoevodul se re-întoarce îmbrăcat într-unul din costumele cu pricina. Truful lui, deprins cu armuri și vestminte grele, nu-i învățat să-l poarte. Ba și-a mai agățat și spada. E grotesc și ridicol. Șoapte. Mirări. Ici-colo se aude, scurt, un ris înăbușit. Pînă la urmă un hohot general cutremură întreaga asistență.*)

VOEVODUL BASARAB (*cercînd zădărnice să-i oprească*): Ia!... Ia tăceți, măi!

MARELE SPĂTAR (*trage spada din teacă; o ridică cu ambele mîini, o înfige adînc, dreaptă, în podea; cu voce de tunet*): Destul!...

VOEVODUL BASARAB: Așa!... Așa, Spătare!...

MARELE SPĂTAR (*anunță*): Cine mai ride!...

VOEVODUL BASARAB: ...da!... Îi tai capul!... (*E furios.*)

MARELE SPĂTAR: S-aude?... Cine mai ride, rămîne fără cap!... Ei!...

VOEVODUL BASARAB (*către Marele Croitor*): Iar tu, vorbește!...

MARELE CROITOR (*aiurit*): Ce să vorbesc!... Ce să spun!... Sînt cele mai frumoase și mai bune haine! Din toate cîte le-am gîndit și le-am cusut vreodată... (*Crescînd.*) Oamenii... Mă rog, dacă nu acum..., dar odată și odată... Măria Ta, jur!... Oamenii le vor purta!

(*De undeva din mulțime răzbate un ris ca de fiară.*)

VISTIERNICUL (*vine în patru labe; în fața Uoevodului, printre hohote și su-*

ghîțuri): Măria Ta!... Fă bunătațe și poruncește Spătarului să-mi taie capul... Că doar așa... dacă pot conțeni din ris!... (Ride.)

(Risul Ustiernicului molipsește iar adunarea. Boierii și jușinesele rid de se prăpădesc. Insuși Marele Spătar începe să ridă. Uoevodul îl dojenește aspru prin semne. Spătarul iese. Revine imediat îmbrăcat într-un costum identic cu al Uoevodului. Cei doi sînt față în față. Toți amuțesc așteptînd. După o clipă de stupeoare, Uoevodul începe să ridă mai tare ca toți. Abia atunci, Marele Croitor întoarce fața și iese.)

SFINTUL EPISCOP (vine în mijlocul scenei; într-o mînă a ridicat cîrja cea mare; într-alta crucea, vocea-i acoperă o clipă vacarmul): Anatema!...

(Se face liniște. Femeile țipă înfricoșate.)

VOEVODUL BASARAB (aspru): Anatema!... Ce vorbă-i asta? Prea Sfinte! Îți arde de glumă?...

SFINTUL EPISCOP (dramatic, impozant): Nu! Departe gluma de mine! Măria Ta! Azi-noapte s-a fost înfățișat la mine cineva... (Arătînd.) Iată-l aci! Sfinția Sa Părintele Capelan, duhovnicul Măriei Sale Doamnei! Și folosindu-se de un anume viclesug, mult n-a lipsit a mă ademeni pînă în pragul fărâșelii și îndepărtării a două feteci de mirare. (Pauză.) Poftește să le ascultați! (Pauză.) Un grămătic de-al nostru monah dorește niște petece de hîrtie. să-și scrie oarecare stihuri ale lui. Luați seama!... Nu psalmi sau versete sfinte intru lauda Domnului; ci stihuri gîndite și plăsmuite chiar de el însuși... Care, zice-se, sînt atît de măiastru alcătuite, încît pot sta alături de-ale unor morți de demult, pe numele lor: Anacreon, Vergiliu, Ovidiu... La început am stat și-am ris... Apoi m-au cercat îndoieli. Și-n urma lor, întocmai ca stihia ce vine după vînt, bănuiala. Am cercetat Cărțile Sfinte... Iarăși am ris... Mi s-a părut a fi peste puțință ca un om cu minte de-a noastră valahă să-și poată potrivit o iscusință ca atare!... Mai adineauri însă, m-am dumirit... Așa-i! Și venindu-mi în minte ce-am cetit în Cărțile Sfinte, m-am îngrozit! (Cu glas înfricoșător.) Oameni, Anacreon! Vergiliu! Ovidiu! Toți acești morți de demult... sînt toți păgîni anticriști!... (Un fior de groază trece prin mulțime.) Iar un bărdaș... Tot

de-al nostru... Tot Valah! Acela care vine praz la Metocul Sfintei Episcopii... Vrea un stejar cît douăzeci de staturi de om ca să cioplească în el... Ce gîndiți?... „Nesfirșitul!“... Cînd, doar o știți prea bine că numai bunul Dumnezeu e nesfirșit! Și e păcat de moarte să-i cioplești chip, oricum. Dar mite într-un stîlp atît de înalt!... (Arătînd hainele.) Aici, ni s-au adus la vedere... le priviți..., niște alcătuiuri din pînză și postav, ce numai o gîndire de om smintit poate să le numească fără rușine a fi „vestminte“! (Ridicînd glasul.) Oameni! Uitați-vă la ele... Închideți ochii... și vă închipuiți omenirea purtîndu-le!...

(Un hohot de ris izbucnește ca o aprobare.)

SFINTUL EPISCOP (oșprind): Destul! (Către Uoevod.) Măria Ta! Astea nu-s glume și nici măscări de ris!... Sînt — cu toatele — niște uneltiri afurisite ale Diavolului, care ne îndreaptă dibaci — fie uneori și prin ris — pe căile lui... Par luminoase... (Avertizînd; cu glas de tunet.) Băgați de seamă! Sînt tocmai ca lumina aceea atît de foarte strălucitoare că te orbește luminîndu-te!...

PĂRINTELE CAPELAN (avansînd): Sire! Cer dreptul la replică!

SFINTUL EPISCOP (categoric): Nu! Părinte Capelan! Voi... Sfinta voastră Biserică de Apus... aveți de obicei că vă ardeți ereticii. Vă spunem noi dacă faceți bine sau rău?

PĂRINTELE CAPELAN (furios): E drept! Noi ardem ereticii dovedîți! Pe aceia, de pildă, care afirmă că pămîntul este rotund; sau că se învîrtește în jurul unei axe imaginare... (Dînd asigurări.) Da, nu exagerez!... Sînt unii care afirmă astfel de chestii ridicole!...

SFINTUL EPISCOP (intrerupe): Ei, da!... Dar voi uitați că este în om ceva care nu arde: gîndurile lui dinainte de a fi ars. (Ride.) Voi!... Voi ardeți colivia, după ce a zburat pasărea! (Coborînd glasul.) Ori noi... Sfinta noastră Biserică de Răsărit, ce-și zice și drept-credincioasă, nu-și arde ereticii! Socoate că-i de prisos să irosești bunătațe de vreascuri... Și în ce scop? ...Să arzi ceva care, prin firea lui de-a fi, nu-i de ars!... (Cu luciditate.) Numai... îl risipește bucuroasă... Îl leapădă... În nesfirșita genune a deriderii și batjocurii! a Sfintei Prostii omenеști: uriașă, cuminte și flămîndă... Ce mistuie tot, de nu rămîne nici urmă... În noaptea veșnică a uitării!...

PĂRINTELE CAPELAN (*îndignat, scan-dalizat*): Sire! Privesc ades apusurile voastre de soare... E o clipă sublimă. E clipa de interstițiu, când ziua, prea obosită de-atîta risipă de lumină, de-atîta luptă cu întunericul, dă înapoi în fața nopții! Dar, asta numai pentru a o birui din nou, odată cu răsăritul soarelui, cu și mai multă strălucire! Aici, însă... Sire!... Aici, noaptea ucide ziua!...

SFÎNTUL EPISCOP (*înverșunat*): ...Măria Ta!

DOAMNA FLEUR (*intervine energic*): Tăceți odată!... Ei!... (*Cu subliniere necesară.*) La urma urmei... Numai două cuvinte să rostesc... și-ar fi deajuns!... Despre niște Cărți Sfinte pe care le citiți în nopțile de miercuri spre joi.

(*Ca prin farmec, cei doi vrăjmași se despart în mare grabă. Părintele Capelan tușește energic în batistă. Sfântul Episcop s-a întors cu spatele. Așteaptă încrămențit. Se iscă rumoare.*)

DOAMNA FLEUR (*cere*): Vreau liniște...

(*Se face liniște de tot. Cu toții așteaptă ceva.*)

DOAMNA FLEUR (*se întoarce spre soțul ei*): Sire! Doresc un răspuns. (*Arătînd hainele.*) Așadar... Acest dar nu-i darul vostru? E darul omului care a plecat?

VOEVODUL BASARAB (*cu tact*): Fleur, Doamna mea... E lume multă de față... Îți dau răspunsul pe mai tîrziu.

DOAMNA FLEUR (*zorn*): Nu, Sire! Aici, de față cu toată lumea... Acum!... Doresc răspunsul...

VOEVODUL BASARAB (*pauză*): Ei, dacă-i așa... (*Către copilul de casă.*)

Copile! Du-te la grajduri și poruncește să se înhame de îndată caii la butca Măriei Sale Doamnei! (*Către Marele Spătar.*) Spătare! Ia dinapoia ta trei pîlcuri de arcași pe platoșe mici, călări. Și-o însoțește pe Doamna cea Dintii a Valahiei, așa precum i se cuvine oricui dacă se trage din stirpe de crai!... Dar, asta numai pînă la Pasul Branului! De-acolo te întoarce. Las-o pe mai departe să-și cate singură de cale!... (*Către soția sa; în șoaptă.*) Asta-i răspunsul, Fleur!

(*La sfîrșitul replicii, costumul îi stă minunat. Arată întocmai ca un om din zilele noastre. Izbucnesc țipete cumplite. Se produce învălmășeală.*)

VOEVODUL BASARAB: Ce se întimplă?

MĂRELE SPĂTAR (*raportează*): Măria Ta! Vistiernicul și-a dat sufletul. A fost murit de ris.

(*Mulțimea se desparte. Vistiernicul parcă doarme, împăcat cu toate cele.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*arătînd cadavrul*): Iată, Sire!... E așa cum v-am spus. Iată cea dintii victimă a Sfintei Marii Prostii Omenesti!

SFÎNTUL EPISCOP (*speculînd*): Nu, Măria Ta! Dimpotrivă! E Semn din Cer! Semn de la Cel-de-Sus! Anate-ma! Anatema!

G A B T I N A

se lasă peste dezordinea iscată de eveniment, în țipetele femeilor și blestemele Episcopului.

E P I L O G

Scena: același decor în care a început spectacolul. Acolo unde se înălța casa croitorului, pîlpîie focuri.

PĂRINTELE CAPELAN (*intră grăbit, se oprește, exclamă mirat*): Noapte cu focuri!

POETUL (*din umbră, nevăzut*): Noapte înflăcărată!

PĂRINTELE CAPELAN (*îl recunoaște, prietenos*): Ei!... Aici erai... (*Undeva nevăzut trec în goană călăreți; trîmbițe sfișie noaptea: uruitul unei trăsuri. Totul se șterge ca o năluca.*)

POETUL: Ce-a fost?

PĂRINTELE CAPELAN (*trist, solemn*): Maiestatea sa Doamna Fleur pleacă pe drum fără întoarcere!

POETUL (*se miră*): Și dumneavoastră?

PĂRINTELE CAPELAN (*explică*): Dragul meu! Să vezi întimplare!... Tocmai voiam să mă urc în rădvan, cînd mi-am adus aminte ceva... Că acolo unde mă duc, în toată țara, există doar o sin-

gură podgorie... Or, Valahia, de la un capăt la altul — toată — ce-i decît o singură podgorie?!... Pentru unul ca mine... — vezi!... — asta-i un argument care atîrnă greu în cumpănă... (*Serios, cu amărăciune.*) Și-apoi, va fi război!...

POETUL (*atent*): Va fi război?

PĂRINTELE CAPELAN: Da. (*Relatează.*) Am fost aflat mai pe urmă... Oarecare nemeși, dorind să-și rotunjească moșiile, și cunoscînd prea bine firea semeată și pătimașă a Doamnei Fleur... În sfîrșit, toată istoria asta cu rochiile a fost anume pusă la cale pentru a furniza un fel de „casus belli”... Și — ca să-ți spun drept — dacă-i război, dintotdeauna îmi place să mă găsec în tabăra celor ce au dreptate!

POETUL (*conclude*): Bine, bine... Drep-tate avem noi. Dar dacă pierdem răz-boiul... Părinte Capelan!... trageți po-nosul odată cu noi.

PĂRINTELE CAPELAN: Voi?... Să pierdeți voi vreun război? Tinere! De-a lungul a opt veacuri de negură, în care-a fost război după război, ce-ați pierdut voi? Un fleac! Numai două cuvinte din vorbirea curentă...

POETUL: Da! Bucuria și veselia!

(*În liniștea nopții, se aud pași ce se apropie.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*scrutînd întu-nericul*): Cine-o fi?

POETUL (*se uită*): Vine Măria Sa...

(*Poetul rămîne mai departe nevăzut. Întră Voevodul. Nu vede pe nimeni.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*întîmpînin-du-l*): O, Sire!... Singur!... Noaptea!... Atît de tîrziu!...

VOEVODUL BASARAB: ...Ei!... Pe-semne că somnul meu doarme pe un-deva... Și-a uitat să-mi mai vină pe pleoape... (*În șoaptă, cu lacrimi în ochi.*) Floarea Florilor! Soarele meu de Aur! (*Trist, gîrbov.*) ...Tare mi-e ini-ma grea!...

PĂRINTELE CAPELAN: ...dacă nu mi-ați ascultat sfatul... Niște zdrențe din alea de la Paris!...

VOEVODUL BASARAB (*gest*): Nu!... Părinte! Fiecare bărbat trece o dată în viața lui printr-o iubire pustiitoare... Ei și, fiecare se descurcă pe cum îl taie capul! (*Oftînd.*) ...mie..., țara mea plină de gropi mi-e mult mai scumpă decît nevasta.

PĂRINTELE CAPELAN (*ca un ecou*): ...va fi război!... Războiul costă bani. Gropile — Sire! — se vor adînci mai departe...

VOEVODUL BASARAB (*cu minie sur-dă*): Va fi război! Dar țara mea are munți înalți și piepțiși! plini de strim-tori!... Și deie Domnul să-i prind eu la strîmtoare pe ăștia... Pe cavalerii ăștia acoperiți cu fier de nu li se vād decît ochii... Să vadă ei, pe cît de spor-nice sînt la treaba ucisului: și coasa și furca, și... alte tot felul de „unelte agricole!” Va fi război! Dar n-o să fie cît lumea! Ei și, pe urmă, cu timpul... Părinte! Ce-i timpul? Ce-i nălucă asta măiastră, care, tocmai cînd zici că ai prins-o..., îți scapă printre degete?!...

PĂRINTELE CAPELAN (*meditînd*): Ce-i timpul?... Succesia unei schimbări continue, care întîmplător se poate măsura...

VOEVODUL BASARAB (*scutură din cap*): Nu-i de înțeles! Mai pe înțe-lesul meu. Ce-i timpul?

PĂRINTELE CAPELAN (*pauză*): ...c. Sire, însăși „nestatornicia” din lucruri; care-și măsoară mersul, din fuga cli-pelor... (*pauză*)... în zborul lor iute!...

VOEVODUL BASARAB (*murmură*): ...să fugă!... Să zboare clipele! Pasări năzdrăvane de-a timpului! Pasări de spaimă!...

(*E furios; nu-și găsește locul.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*avertizează*): Atenție, Sire! Aici e groapa aceea!...

VOEVODUL BASARAB (*privește groa-pa*): ...Da, da!... (*Se înfioară.*) Ce ne-gru-i e ochiul! (*Arată.*) Ia!... Se uită la mine și parcă-și zice în sinea ei: „lasă, lasă! (*pauză*) ...oricît ai chibzui tu; cite planuri ai făuri... eu una, îmi vād în liniște de treabă și mă adîncesc odată cu veacul!...” (*Tace o clipă, a-poi pe gînduri.*) Ori, dacă eu dau greș... Dacă nu stîrpec gropile astea... Pă-rinte! O întrebare vine ea singură de-și scoate coarnele... Pînă unde?... Pînă în ce străfunduri, de-ale pămîntului!, de-a minții și-a gîndirii noastre!, va merge adîncirea asta, fără tîhnă, nici oste-neală!, care... ia seama!... sfredelînd spre adîncuri... face găuri în cer! Noi trecem pe lîngă ele, și, de vreme ce tot stăruie să fie, se cheamă că puțin ne pasă... Dar, ce-or să zică urmașii mei, și urmașii-urmașilor mei despre ei?... (*Vizionar.*) Vor trece veacurile și oa-menii din țara mea — ei înșiși împie-decîndu-se de propria lor zădărnicie și neputință de-a duce treaba asta la bun sfîrșit — au să ne blesteme că le-am lăsat drept moștenire o țară ca un „soare de aur!”, dar plină cu gropi drept în mijlocul drumului!...

(Iese injurînd furios. Revine, după cîteva clipe, cu o lopată și începe să astupe groapa.)

PĂRINTELE CAPELAN: Ce faceți?
VOEVODUL BASARAB (*aspru*): Ia !...
Să-ți vezi de treabă !; că eu am treabă!
(*Lucrează mai departe. Iese din vedere.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*către poet*):
Tinere! Apropo... Doresc să stau de vorbă cu croitorul acela... (*Privește în jur; mirat.*) Parcă era aici o casă !?...

POETUL (*din umbră*): ...precum vedeți..., în locul ei sînt flăcările. Sfîntul nostru Episcop a dat poruncă de-a ars. Știți... Noi nu ne ardem ereticii... Omul a plecat la Paris.

(*Vine în scenă. E îmbrăcat într-unul din costumele Marelui Croitor.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*se miră*): O !
Nu ți se pare că ești îmbrăcat cam ciudat ? Cel puțin pentru secolul duminicel...

POETUL (*explică*): Asta-i porunca ! Ispas și canon de la Sfînta Episcopie. Oarecare timp, trebuie să port asupra mea însemnul Diavolului. (*Arată hainele.*)

PĂRINTELE CAPELAN: Și sculptorul ?
Artistul plastic ?... Și el ?...

POETUL: O, nu... El a pățit-o mai rău. A fost trimis în virful muntelui să pască oile; cu poruncă de-a nu mai ciopli niciodată.

PĂRINTELE CAPELAN (*trist*): ...ce-i drept, voi nu vă ardeți ereticii...

POETUL (*ca un ecou*): Ce-i drept...
(*Oștează.*)

(*Se scurg cîteva clipe în tăcere.*)

PĂRINTELE CAPELAN (*intr-un tîrziu*):
Ciudată țară de barbari mai sînteți !...
Locurile și peisajele v-au fost alcătuite, fără îndoială, din materialul rămas în excedent la zămislirea raiului !... (*Gest.*)
Iată aci, drept în mijlocul drumului, o groapă care s-a creat singură, de-a lungul a trei generații ! (*Pauză.*) Aici, logica își pierde, uneori, însuși sensul ei logic ! Alături de toate acestea... Un om alcătuieste versuri ce pot sta față în față, fără rușine, cu-ale celor mai iluștri poeți defuncți sau contemporani !
Un altul știe ciopli sensuri abstracte, fără finit, din lemn, un material concret și de dimensiuni foarte finite ! Altul aduce la vedere — și de cea mai bună credință — niște vestimente nemaivăzute... Și pretinde a fi cele mai bune și mai frumoase din lume, deși... greu să poți crede că omeneia va accepta vreodată să le îmbrace !... Iar principiile vostru... și voevod și întemeietor !... îndeplinind — pe scara îndeletnicirilor omenești — cea mai de jos treabă de serv... (*Gest.*) Te uită... Are totuși gesturi de mare rege !... (*Pauză.*) Poete !...
Ce semn se ascunde în toate acestea ?

(*Voevodul lucrează mai departe în tăcere.*)

POETUL (*pe gânduri*): ...ce semn ? E „Semnul cel Mare al Lumii“ ! Acela care le împărățește pe toate; nestinjenit de nesupunerea nimănui... Ce n-are... nici capăt, nici margine, nici ocol !... Nici începere, nici sfîrșire !... Nici mers, nici stat !... Nici grabă, și nici zăbavă !... Ci numai „Neîntrerupere“...

CORTINA

Ilustrația :

MARCELA CORDESCU

Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”

„NEPOTUL LUI RAMEAU”

dramatizare și adaptare scenică de Gellu Naum după Denis Diderot

Regia: David Esrig

Marin Moraru (Diderot) și Gheorghe Dincă (Nepotul lui Rameau)

